

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

**FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY**

AUTOR MÉHO REGIONU – KAREL MEJSTŘÍK

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Šárka Konopásková

Specializace v pedagogice, Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 27. března 2019

.....

vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych velmi ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc., za odborné vedení, cenné rady a věnovaný čas.

OBSAH

ÚVOD	2
1 PORTRÉT KARLA MEJSTŘÍKA	3
1.1 RODINA	3
1.2 STUDIUM	3
1.3 POČÁTKY UČITELSTVÍ A OBDOBÍ TVŮRČÍ ČINNOSTI.....	4
2 LITERÁRNÍ ČINNOST KARLA MEJSTŘÍKA.....	6
2.1 PROZAICKÁ DÍLA.....	6
2.2 DRAMA	7
2.3 OSTATNÍ PRÁCE.....	7
2.4 PUBLICISTIKA	8
3 ANALÝZA VYBRANÝCH DĚL.....	9
3.1 RAKOVNICKÉ POVÍDAČKY	9
3.1.1 Téma	9
3.1.2 Prostředí a čas.....	17
3.1.3 Jazyk a řeč.....	17
3.1.4 Kompozice	18
3.2 DOMOV MŮJ.....	19
3.2.1 Téma	19
3.2.2 Charakteristika postav.....	24
3.2.3 Prostředí a čas.....	24
3.2.4 Jazyk a řeč.....	25
3.2.5 Kompozice	25
3.3 DIOGENES A KOČKY	27
3.3.1 Téma	27
3.3.2 Charakteristika postav.....	34
3.3.3 Prostředí a čas.....	35
3.3.4 Jazyk a řeč.....	35
3.3.5 Kompozice	36
4 MÍSTO KARLA MEJSTŘÍKA V KONTEXTU REGIONU	38
ZÁVĚR	41
RESUMÉ	42
SEZNAM LITERATURY	43
SEZNAM PŘÍLOH.....	45
PŘÍLOHY	I

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je „Autor mého regionu – Karel Mejstřík“.

Při prvním pohledu na vypsaná témata bakalářských prací mě ihned zaujal návrh na text o regionálním spisovateli. Zapátrala jsem mezi umělci působícími v oblasti mého bydliště – na Rakovnicku. Zjistila jsem, že je celá řada dříve publikujících rakovnických autorů, avšak nejvíce mě svou rozsáhlou literární činností zaujal Karel Mejstřík. Do oné doby jsem znala pouze jeho jméno, ale z poznatků, na které jsem přišla během počátečního bádání, jsem se rozhodla spisovateli věnovat více.

Cílem této práce je tedy seznámení s rakovnickým autorem Karlem Mejstříkem, který je v dnešní době občanů na Rakovnicku téměř zapomenut. Zároveň bych ráda zmínila jeho kulturní přínos regionu v oblasti literární, publicistické a dramatické.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol: Portrét Karla Mejstříka, Literární činnost spisovatele, Analýza tří prozaických děl, Místo autora v kontextu regionu.

V prvních dvou částech budu především čerpat z materiálů vlastnoručně psaných autorem, které jsou uschované ve Státním okresním archivu v Rakovníku. Tyto dva okruhy pojednávají o osobním a profesním životě autora. Následně jsem si vybrala tři prozaická díla, jež souvisí s regionální tematikou. U těchto textů se zaměřím na rozbor převážně tematické, ale také kompoziční a jazykové stránky. V závěru se pokusím o zařazení autora do kontextu regionu, zde se budu opírat o dochované materiály, zejména o korespondenci pana Mejstříka.

1 PORTRÉT KARLA MEJSTŘÍKA

1.1 RODINA

Karel Mejstřík se narodil 28. října roku 1902 v Berouně. Bydlel v proletářské čtvrti dělníků přádelny a Panského mlýna, ve čtvrti Na klášteře, kde sídlila malá zámečnická dílna jeho otce.¹ Karel byl nejmladší z pěti sourozenců, měl bratra a tři sestry, nejstarší byl bratr, studoval na reálce, sestry se vyučily švadlenami.

Rodina Mejstříkova vlastnila velkou knihovnu řemeslnicko-dělnického spolku. Ta už od dětství byla pro Karla vzácná a důležitá, velmi rád četl. Oblibu v knihách a zapálení pro čtení podědil po své matce, otec v něm zas probudil lásku k divadlu, jelikož byl známým ochotnickým hercem.

1.2 STUDIUM

V Berouně Karel docházel do obecné školy a od roku 1913 navštěvoval reálné gymnázium.² Na škole se rád setkával se svými šesti kamarády, každý z nich měl jiné záliby a vzájemně se ovlivňovali. Jeden byl výborným hudebníkem, druhý znalcem ruské literatury, jiný ovládal několik jazyků, další byl malíř, jiný zapálený filosof, který znal důkladně francouzskou literaturu. V této společnosti řešili literaturu a umění, nejčastěji se scházeli u sebe doma a diskutovali, nebo chodili na procházky do lesa. Společně často vedli rozpravy o knihtisku a probírali jazykové rozbory svých oblíbených knih. Navíc s dalšími studenty pořádali divadlo, koncerty, dokonce sami vystupovali v Dělnickém domě u Litavy v Berouně.

Později v Berouně působil básník a kritik Antonín Matěj Píša, město také navštěvovali Vítězslav Nezval, Jaroslav Seifert a Konstantin Biebl. S těmito významnými osobnostmi se Karel a jeho přátelé scházeli a společně tvořili nezapomenutelné večery plné debat o umění. Všichni také pravidelně dojížděli do Prahy na umělecké akce. V tu dobu Karel začínal psát do studentského časopisu.

¹ SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosince 2006 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

² SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosince 2006 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

Po maturitě v roce 1921 se Karel Mejstřík pokusil o studium na vysoké škole v Praze, na fakultě filosofické Karlovy univerzity.³ Velký vliv na něj měly přednášky F. X. Šaldy a Zdeňka Nejedlého. Při studiu rád navštěvoval divadla, mezi jeho nejoblíbenější patřilo Divadlo na Vinohradech a také Divadlo E. F. Buriana.

1.3 POČÁTKY UČITELSTVÍ A OBDOBÍ TVŮRČÍ ČINNOSTI

Z finančních důvodů byl nucen odejít z Prahy roku 1922. V tu dobu jeho bratr pracoval jako učitel. Karel se jím inspiroval a rozhodl se, že se vydá stejným směrem. Krátce učil v Čisté a poté tři roky působil jako pedagog v Senomatech u Rakovníka. Tam se mimo jiné setkával a přátelil s pěvcem Karlem Burianem.

Na víkendy se pravidelně vracel do rodného Berouna mezi své přátele, vydrželo mu i občasné dojíždění do Prahy za uměním. V tomto období se potkal s Václavem Rabasem, společně i s dalšími umělci se scházeli v Krušovicích. Ze Senomat byl v roce 1927 povolán jako učitel na městkou školu do Rakovníka, kde se usadil natrvalo.⁴

V Rakovníku vykonával činnost knihovnického inspektora a inspektora osvětového, to až do roku 1950. Navíc byl vedoucím odboru kultury okresního národního výboru. Oženil se s učitelkou obecné školy v Rakovníku, po svatbě se jim s manželkou Jitkou Mejstříkovou narodil syn Jiří.

Mejstřík měl hluboký vztah k městu Beroun, kde strávil své dětství, proto se tam pravidelně vracel během letních prázdnin. Do rodného města se pak odstěhoval v době protektorátu. Toto období velmi ovlivnilo jeho tvorbu.

Během léta také navštěvoval Skryje, tam s oblibou sledoval život kolem, rád s místními pracoval na poli, tyto zážitky rovněž využíval ve svých dílech. Dokonce byl jmenován ONV (Okresním národním výborem) ve Skryjích instruktorem národního výboru, následně i instruktorem KSČ a poradcem tamního začínajícího družstva. Aktivně se účastnil všech schůzí a s družstevníky spolupracoval.

Pobyt ve Skryjích mu sloužil i jako inspirace pro psaní divadelních her, jež byly následně hrány ochotnickými soubory.

³ SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosinec 2006 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <http://www.slovnikeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

⁴ SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosinec 2006 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <http://www.slovnikeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

Dramatická činnost se Mejstříkovi zalíbila, působil v akademickém spolku Krakovec, kde pracoval s dramatickým souborem.⁵

Kolem roku 1930 se začal zabývat publicistikou, patřil mezi zakládající členy redakce Rakovnických novin. Žurnalistice se věnoval dlouhodobě, až do samotného zániku novin.

V Rakovníku žil Mejstřík v ulici Sekyra č. 131. Právě tam dne 14. září roku 1994 ve svých 92 letech zemřel po dlouhodobější nemoci. Rozloučení proběhlo o den později v obřadní síni v Rakovníku v úzkém kruhu rodinném (na přání zesnulého).

⁵ MIČKA, Ladislav. *Kulturní tvář Rakovnicka. 2. díl, Hudba a zpěv. Zasloužili veřejni a kulturní pracovníci. Písemnictví*. Rakovník: Okresní muzeum a galerie, 1979. s. 389.

2 LITERÁRNÍ ČINNOST KARLA MEJSTŘÍKA

Karel Mejštrík byl převážně prozaik, ve svých prózách se zabýval regionální literaturou zaměřenou na krajinu Rakovnicka a Křivoklátska. Hlavním posláním Mejštríkových děl bylo zachytit důležité okamžiky v životě venkovanů. Psal o světě vesnických chalupníků, dělníků, rybářů, dřevařů. Ve svých dílech se věnoval obdobím nacistické okupace a socializací vesnic. Zaměřoval se na všední, sváteční, ale i tragické „příběhy ze života“, snažil se vylíčit nelehké osudy lidí. V dílech uplatňoval středočeský dialekt, díky němuž dochází k posílení regionálního charakteru.

2.1 PROZAICKÁ DÍLA

Po přestěhování do vesnice Senomaty si Karel Mejštrík poprvé vyzkoušel život na venkově. Život venkovanů ho fascinoval, jelikož se lišil od života ve městě, na který byl doposud zvyklý. V Senomatech se spřátelil se starým venkovským učitelem, od kterého se mnohé naučil. Ten se narodil na přílepském bělidle v rodině běliče prádla a Karel velice rád poslouchal jeho vyprávění o životních příbězích, sám o něm říkal, že byl velice krásný a chytrý člověk, dokonce ho nazýval venkovským filosofem. Po jeho smrti se rozhodl uctít jeho památku převyprávěním všeho, co od něj slyšel, a tak vznikla kniha *Na přílepském bělidle* (1934). Ilustrace k ní vytvořil umělec Václav Rabas.

V Senomatech se Mejštrík pohyboval mezi chudými vesničany, s oblibou pozoroval životy a osudy těchto lidí. Sledoval bídu dělníků, kteří sloužili u bohatých sedláků. Na popud svých přátel sepsal příběhy těchto obyvatel v díle *A neuvod' nás* (1936) – tj. neuvod' nás žít v pokušení. Frontispis⁶ a obálka je výsledkem práce akademického malíře Zdeňka Balaše.

Během působení v Rakovníku nezapomínal na své rodné město Beroun, proto se tam rozhodl trávit alespoň letní prázdniny. V Berouně chodil s tamějšími dřevorubci do lesa kácet stromy, také často rybařil. Vytvořil knihu *Režná zem* (1947), kterou ilustroval jeho dlouhodobý kolega Václav Rabas. Rukopis byl na doporučení Jarmily Glazarové zaslán do soutěže České akademie věd a umění.

V Berouně zažil období protektorátu a obdivoval hrdinství lesních dělníků. Na toto téma napsal publikaci s názvem *Smrt a les* (1959). Smrt jsou Němci a les neznamená jen

⁶ Frontispis je sudá stránka tvořící protějšek titulního listu knihy, obvykle s obrázkem. (*Slovník cizích slov* [online]. © 2005-2019 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/frontispis-frontispice-frontispis>).

stromy, ale všechny ty venkovany, kteří se postavili proti nacistům v Berouně, Karlově Vsi, Nezabudicích. V knize vypráví o statečném chování vesnických obyvatel během protektorátu. O kresby ke knize se postaral malíř Radomír Kolář.⁷

Socializaci venkova prožil ve Skryjích, což se mu také stalo inspirací k dalším publikacím. Připojoval se k místním obyvatelům, pracoval s nimi na poli, poslouchal jejich životní příběhy. Zážitky z práce na polích s družstevníky využil ve svých dílech *Domov můj* (1962) a *Těžké kročeje* (1970).

Jak sám uvedl, nepopisoval věrně lidi a jejich skutečné povahy, vše to, co viděl, slyšel a zažil, pro něj znamenal bohatý materiál, s nímž volně nakládal dle svých schopností. Nebyl tedy kronikářem, který by měl psát věrně o tom, „jak to skutečně bylo“. Byl autorem, jemuž na základě zkušeností šlo o vylíčení atmosféry, v tomto případě těžké doby počátků socializace venkova.

Díky získaným poznatkům z pobytu na vesnici vydal publikaci *Na konci brázdy*. V tomto díle vylíčil osud staré družstevnice na základě jejího rozvzpomínání se na dřívější bídu, v knize je popsán její těžký život, kdy žila jako děvečka u sedláka a rodiči byla provdána kvůli majetku.

Mezi další beletristická díla s podobnou tematikou patří román *Smích samoty* (1968) a *Rakovnické povídky* (1983).

2.2 DRAMA

Ve Skryjích také dostal nápad na napsání divadelních her *Tvrdá cesta* (1949) a *Blýskání na časy* (1953). Tyto hry byly hrány ochotnickými soubory. Pro ochotníky také zdramatizoval humoresku Zikmunda Wintra *Kdo s koho?* pod názvem *Pro lásku a cech*. Navíc napsal historickou hru o Janu Husovi *Kam jdeš, Jene?* (1968).

2.3 OSTATNÍ PRÁCE

Mejstřík je také autorem drobných tisků publicisticko-regionálního charakteru, ty byly vydávány převážně pro potřeby kulturního života. Mezi tyto tisky je možné zařadit *Deset bohatých let*, práci připomínající pobyt Zikmunda Wintra na Rakovnicku.

⁷ MIČKA, Ladislav. *Kulturní tvář Rakovnicka. 2. díl, Hudba a zpěv. Zasloužili veřejní a kulturní pracovníci. Písemnictví*. Rakovník: Okresní muzeum a galerie, 1979. s. 390.

V publikacích *Rakovníkem po velkých stopách (1973)*, *Rakovníkem po velkých stopách (1974)* a *Jak jsem je potkal (1976)* autor představuje významné postavy Rakovníka.⁸ O Rakovníku se také zmiňuje v pracích *Kulturní Rakovník, Vzpomeňte a nezapomeňte*.

2.4 PUBLICISTIKA

Kromě výše zmíněných aktivit se Karel Mejstřík věnoval publicistice. V novinách uveřejňoval své kritiky divadelní, výtvarné a literární, přispíval také svými články a fejetony. Dále publikoval v periodikách a periodických sbornících: Vlastivědný sborník okresu rakovnického s Křivoklátskem a kralovického s Manětínkem (1930-34), Národní osvobození (1930-32), Věstník Muzejního spolku královského města Rakovníka a politického okresu rakovnického (1934-1940), Čtenář (1955), Rozvoj (Rakovník, 1962-82), Svoboda (1959-78), Rakovnická regionální revue (1968), Zemědělské noviny (1968) a Čs. Rybářství (1970-80). V publicistice užíval šifer – k, km., K. M.“⁹

Jak patrně, literární aktivita Karla Mejstříka byla velmi bohatá i pestrá. Rozhodla jsem se z jeho rozsáhlé činnosti více se soustředit na tři prozaická díla. Zvolila jsem *Rakovnické povídky*, *Domov můj* a *Diogenes a kočky*. Vybrala jsem právě tyto publikace, jelikož se věnují regionální tematice Rakovníka. U vybraných textů se zaměřím na jejich analýzu a pokusím se najít zmínky a odkazy na Rakovník a jeho okolí.

⁸ MIČKA, Ladislav. *Kulturní tvář Rakovníka. 2. díl, Hudba a zpěv. Zasloužili veřejní a kulturní pracovníci. Písemnictví*. Rakovník: Okresní muzeum a galerie, 1979. s. 390.

⁹ SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosinec 2006 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <http://www.slovnikeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

3 ANALÝZA VYBRANÝCH DĚL

U citovaných pasáží dávám přednost originálnímu pravopisu, včetně stylistických a gramatických nedostatků.

3.1 RAKOVNICKÉ POVÍDAČKY

Knížka Rakovnické povídačky vyšla v Rakovníku v roce 1983. V úvodu díla se od autora dozvídáme, že kniha byla napsána za účelem, „aby vyvolala úsměv ve tváři“. Autor uvádí, že povídačky z této publikace vyposlouchal na rodném okrese od ostatních lidí. Historiky se mu zdály natolik humorné, že se o ně chtěl podělit s ostatními. V Rakovnických povídačkách se skrývá celkem 15 krátkých příběhů.

3.1.1 TÉMA

Dědek a koza

První povídačka vypráví příběh o dědkovi, který dostal od své ženy (babky) nakázáno, aby vzal jejich kozu na pastvu za dráhu. Dědek měl jakýsi respekt ke své ženě, a tak bez zbytečných slov s kozou vyrazil. Když došli na místo, nechal kozu pást a sám si dopřál chvíli odpočinku. Po dostatečném načerpání energie se vydali zpět domů. U kolejí si dědek potřeboval odskočit, a proto kozu uvázal a poodešel. Po malé chvíli se vrátil, avšak koza nikde. V tu chvíli ji spatřil, jak visí na železniční závoře. Vylekal se a snažil se kozu odvázat, když se mu tak povedlo, spadla na zem a dědek zjistil, že je mrtvá. Se strachem se vrátil domů a obával se, co s ní babka „provede“. Doma si samozřejmě babka všimla, že kozu nepřivedl, a tak se dědek musel přiznat. Jakmile se babka dozvěděla, co se stalo, začala vyvádět, narazila dědkovi gramofonovou rouru na hlavu a utíkala pro mrtvou kozu. Když se s kozou vrátila, pomstychtivě oznámila dědkovi, že ji stáhne, naloží a upeče. Dědek se jen pousmál a v duchu si říkal, že by měl těm pracovníkům na železnici ještě poděkovat, vždyť tohle jídlo by mohl jíst snad pořád.

Měl šem žuby

V této povídačce zjišťujeme, že v okolí Křivoklátu existovaly venkovské skupiny muzikantů z různých vesnic (Flekovci, Šindleráci, Urbaníci). Jednou se vyskytl spor mezi dvěma členy ze skupiny Flekovců, mezi křídlovákem Zajíčkem a kapelníkem Flekem. Flek zkritizoval Zajíčka, ten se urazil a rozhodl se založit svou vlastní kapelu. To se mu skutečně povedlo, sestavil poměrně úspěšnou bandu.

Jednoho dne se Zajíčkovi začal viklat horní zub. Jakožto křídlovák nemohl fungovat bez předních zubů, rozhodl se, že si tedy nechá v Praze udělat nový vyndavací chrup.

V červnu si Zajíčkovu kapelu objednali ve Skryjích. Cesta trvala poměrně dlouho, a tak se muzikanti z Městečka vydali už po poledni. V půli cesty Zajíček zjistil, že si doma zapomněl svou protézu. Jeden z kapelníků, zaměstnáním tesař, zachránil situaci a vyrobil ze zaschlé lipové haluze protézu novou. Zajíčkovi to v puse sice trochu vadilo, ale po pár pivech si na to docela zvyknul. Po nějaké době, kdy lipové dřevo nabobtnalo, začalo v puse tlačit. Zajíček se toho chtěl rychle zbavit, jenže protéza držela a nešla sundat. Muzikanti se o přestávce snažili pomoci, ale marně. Nakonec se jim to povedlo za pomoci kleští. Tato událost se samozřejmě roznesla, ještě dlouho si ze Zajíčka dělali ostatní legraci.

Praštil ho hrom

Povídáčka vypráví o zednících, kteří za prací chodili do jiných měst nebo vesnic. Tam, kde se pracovalo, se stolování moc neřešilo. Zedníci normálně měli jeden hrnek na jídlo a pivo pili z lahve. V partě byl i Francek Nágl, ten na takové věci nebyl. Pivo odmítal pít z lahve, a tak si ho raději lil do hrnku, dokonce s sebou vždy nosil toaletní papír. Jednou, když šli lesem, si Francek potřeboval odskočit, jenže tentokrát u sebe papír neměl. Venca Malec mu tedy půjčil svůj, jenže mu na něj přidal trochu pepře. Chudák Francek se celou cestu ošíval a pořád odskakoval, nadával a vyhrožoval, jak to Vencovi oplatí.

To se mu povedlo až na posvícení. V ten den bylo venku ošklivo a přšelo. Když šel Venca ven, Francek k němu nenápadně zezadu přišel a při blesknutí ho prkýnkem praštil do „sedánky“ a utekl pryč. V šenkovně si sedl a čekal, co se bude dít. Po nějaké době se Venca objevil ve dveřích a vyděšeně všem v hospodě vyprávěl, jak přežil svoji smrt, že do něj venku praštil hrom.

Zde je popsán průběh pracovních cest zedníků, kdy chlapi dostali na cestu jídlo – sladřáky s bramborem a zápražkou. Na místě pracovali od brzkého rána až do šesti hodin odpoledne. Večer pojídali uhlířinu – brambory a knedlíky vařené dohromady.

Pomůcky jedna báseň

Příběh vypráví o tehdejší školské situaci. Jeden z učitelů (Josef) byl poslán školním inspektorem na jednotřídku za Berounku na Sýkořici se slovy, že se za ním brzy přijde podívat. Celý rok tak pečlivě dřel – pěkná zahrádka, škola zvenku i zevnitř v pořádku, žáci perfektně ovládali čtení, psaní, násobilku, vlastivědu.

Učitelova manželka (Mařena) v době bídy sehnala podsvinče, o které se celá rodina velmi pečlivě starala a prase si udržovala.

Jednoho dne při vyučování někdo zaklepal na dveře, učitel si pomyslel, že jde o inspektora. Byla to ale učitelova manželka, která přišla oznámit, že s prasetem je něco v nepořádku. Pan učitel naštěstí odchytl rakovnického zvěrolékaře. Ten po prohlídce prasete oznámil, že se prase musí zabít. Rodina sehnala řezníka. Prase bylo opravdu velké, řádně udržované a nebylo kam všechno maso uskladnit. Učitel rozhodl, že veškeré hody umístí do kabinetu ve škole, před Vánoce už se inspektor nedostaví.

Druhý den ráno do školy dorazila návštěva, školní inspektor. Učitel zavolal manželce, ta donesla jitrnice a další pochutiny. Inspektor byl se vším naprosto spokojen, jen před odchodem si ještě vzpomněl, že by chtěl vidět kabinet. Se strachem učitel kabinet otevřel. Inspektor byl nadšený. Se slovy, že takové školní pomůcky nejsou jen tak k vidění, spokojeně odjel.

Tento příběh se odehrává za protektorátu a okrajově je zde popsán i systém školství. Inspektoři byli v této době nazýváni škodnou, někteří se zajímali o venkovní prostory, jiní vyžadovali, aby se učitelé klaněli, další měli tendence kontrolovat háčky a tečky v katalozích, někdo se zajímal spíše o kuchařské dovednosti. Také se dozvídáme, jaká v této době byla nouze o maso, kdo nějaký dobytek měl, velmi si ho hýčkal.

Rakovnický Navrátil

Rakovnický vyhlášený malíř pokojů pan Navrátil maloval zdi, stropy i sochy svatých. V povídačce jsou převyprávěny dvě malířovy historky. Jedna z kostela sv. Mikuláše, kde mistrovi pomáhal mladý učeďník, který utopil v rybníce hlavu sv. Mikuláše. Navrátil naštěstí vše spravil a nikdo nic nepoznal. Druhá historka vypráví o práci s mladými kluky v krušovickém pivovaře. Autor zde popisuje konkrétního obyvatele Rakovníka. Na začátku povídky je podána vnější charakteristika pana Navrátila, malíře pokojů, dále zmiňuje konkrétní místo jeho bydliště, chaloupku u Vysoké brány. Můžeme zde najít zmínku o faráři z Kněževsi, velmi blízké vesnice u Rakovníka. V souvislosti s farářem připomíná kostel sv. Jakuba a kostel sv. Mikuláše. Dále je zde zmiňován krušovický pivovar.

Smrt z královských rukou

Jednoho dne, za Fürstenbergů, byl na Křivoklátě vyhlášen lov na tetřeva hlušce, bohatí pánové měli zájem o opravdový unikát tohoto druhu. Polesný Maxera věděl o jednom velmi starém, který hnízdil nedaleko jeho lesovny. Tetřev byl pýchou Holubího loužku, a tak polesný nechtěl, aby zemřel jen tak pro nic za nic. Jednou v noci se pánové společně s polesným vydali za tímto tetřevem. Polesný se pokusil zařídit, aby vše vypadalo, že tetřev je v naprostém pořádku. Hajný Pavlíček měl za úkol být schovaný nedaleko a vydávat za tetřeva zvuky, jelikož tetřev už to sám kvůli stáří nezvládal. Pavlíček poměrně zdařile napodoboval tetřeva, a tak pán (král Sobijáš) nepoznal, že je oklamán. Když tetřeva ulovili, divil se král, že je tak vypelichaný, ale nakonec si z něj vzal jen hlavu s krkem. Tu si nechal vypreparovat do své sbírky trofejí. Polesný pochoval zbytek z tetřeva a poznamenal, že do tetřevího ráje ho poslal sám král. Král, který se nechal napálit od křivoklátského polesného.

V tomto případě nechybí odkazy na okolí Křivoklátu (Bukov, Bránov, Kouřim), křivoklátské lesy a na knížepána z Fürstenbergu. Tento rod na Křivoklátu působil téměř 200 let, od roku 1733 až do roku 1945, kdy jim byl majetek konfiskován.¹⁰

S jarmarou pro peníze

František z Lužné rád sázel do loterie. Přál si vyhrát a měl vymyšlené, jak by s výdělkem naložil. Jednou si vsadil 3 čísla, která si odvodil z různých událostí, jež se mu za poslední dobu staly. Následně zjistil, že čísla jsou skutečně výherní. Nadšeně se vrátil domů pro potvrzenku, aby si peníze mohl vybrat, ale nemohl ji najít. Pak si uvědomil, že potvrzenku nalepil na jarmaru (almaru) na šaty. Jenže teď to nemohl sundat dolů. Vrátil se tedy do Rakovníka, že to zkusí nějak vyjednat. Pan Král ovšem potřeboval vidět nějaké potvrzení, a tak si vyžádal, ať tedy přijede i s almarou. Žena už se stihla pochlubit, všichni v celé Lužné už věděli, že teď z Vlčků budou boháči. František zapřáhl voly a spokojeně jel s almarou pro peníze. Pak ale František zjistil, že nevyhrál nejvyšší výhru, ale pouze čtyři zlaté.

¹⁰ *Národní památkový ústav: Křivoklát. Fürstenbergové* [online]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné z: <https://www.hrad-krivoklat.cz/cs/o-hradu/vyznamne-osobnosti/furstenbergove>

Strejček Koňadra

Strejček Koňadra byl velitelem hasičů, byl to chlap jako hora a rád si dělal z lidí legraci. Bydlel ve Slabcích a byl pro místní velkou autoritou, zasloužil se o domácí hasičský sbor a o bezpečnost obce. Jednou byla zakoupena nová parádní stříkačka, uvažovalo se, kam ji dát, a Koňadra se postaral o to, aby přišla na slabecký zámek. V tu dobu byl zámek obýván mladým knížetem Maxem Groyem.

Ovšem největší slávy strejček nabyl při slavném vítání novomanželů ve Slabcích. Kníže Groy si bral za manželku Karolinu, rozenou Lobkovicovou z Křimic u Plzně. Po oddavkách měli všichni hosté přijet do sídelního panství Slabec u Rakovníka. Ve vesnici to byla veliká sláva a strejček Koňadra byl zvolen hlavním pořadatelem uvítání. Když v tento sváteční den svatebčané dorazili, vše probíhalo podle plánů, až konečně došlo na velitele hasičů, strejčka Koňadru, který měl dát uvítání slavnostní závěr. Poznal, že novomanželé jsou už trochu unaveni, a tak se rozhodl, že místo dlouhého připraveného proslovu použije pouze výstižný pozdrav, a tak se z plna rozkřikl: Slávati, knížeti, Maxeti, Groyeti! Následně už celé shromáždění začalo volat – Sláva! – Ať žijí! Ještě dlouho po tom se o této velké slávě mluvilo, ale našli se tací, kteří Koňadrův pozdrav prozkoumali a zjistili, že vlastně použil špatné koncovky a zvolání nedávalo smysl. Od té doby si ze strejčka lidé dělali legraci a pokaždé ho vítali jeho slavným pozdravem. On si z toho nic nedělal, byl přesvědčen, že tenkrát provedl správně a ostatní mu slávu pouze záviděli.

Divný potah

Pekařina není žádná lehká práce, pracovat se musí v noci a den se prospí. Tento příběh je právě o dvou pekařích, jeden „chlap jako hora“, pořádný silák, ten druhý úplně opak, pěkný „prcek“. Silákovi už tři ženy utekly a od té poslední utekl on sám, druhý měl jen jednu ženu, se kterou mu to klapalo. V pekárně to měli rozdělené tak, že „velký“ oddřel všechno sám a „malý“ měl přednosti úplně jinde, byl básníkem, čímž svému kolegovi velmi imponoval. Pekař nepsal jako ostatní básníci, rýmy si pouze přeříkával v hlavě. Verše měl opravdu vtipné, jeho partáák ho rád poslouchal, básním se smál a všechnu práci při tom obstaral. Častým a oblíbeným tématem byly právě jejich ženy. Jednoho dne se ale stal v pekárně pěkný malér, básník pozdě roztápel pec, ale dříví špatně hořelo, zavolal tedy svého partáaka, který vzal lahev s benzínem a nalil to do pece. Oba pekaři se probrali až v nemocnici s pořádnými popáleninami, když se rozkoukali, silák se na básníka obrátil a hned si vyprosil, ať mu něco zarecituje.

Dozvídáme se, že pekařům se říkalo „sůvy“. V této povídce také nacházíme několik básní, které jsou zasazeny do příběhu.

Ukázka básně

*Za krásné měsíční chvíle,
kdy zářil měsíce svit,
tázal jsem se své milé,
zda její košilku bych mohl zřít.*

*Nejdříve chtěla se mračit,
potom se začala smát,
řekla mi, můžeš ji spatřit,
když přijdeš, až budeme prát.¹¹*

Bohabojný pan otec

Pan otec Sajner byl bohabojný člověk, jenž do kostela chodil každou neděli, akorát jednu vadu měl, on ten pan otec kradl ve mlýně, kde pracoval. Všichni věděli, že krade, snažili se ho hlídat, ale pokaždé šichtě stejně trochu mouky chybělo. Když si ostatní už nevěděli rady, přemluvili faráře Matějku, aby s ním danou nepříjemnost projednal. Farář panu Sajnerovi vyprávěl, co zloděje po smrti čeká, div se pan otec samým strachem nerozbrečel. Farář mu tedy věnoval sošku Krista se slovy, ať se na sošku podívá vždy, když bude chtít krást. Sajner zvládl mouku neukrást přesně tři dny, čtvrtý den už to však nevydržel a opět si mouku nakradl, a tak už pokračoval pořád.

O Vánocích šel okolo mlýna topič Josef a na pana otce se rozkřikl, jestlipak ví, co má na dveřích napsáno, vysmíval se mu, že tam má K+M+B – Každý Mlynář Bere a že je to možné číst i obráceně – Bílou Mouku Krade.

Koruna ne pusa

Byl jeden šéf truhlářského a nábytkářského závodu, ten žil se svojí paní a jejich mladou dcerou. Stará milostpaní měla svého domácího psího mazlíčka, takového přestárlého, slepého, že ho mladá milostpaní nemohla ani vystát. Ve firmě pana otce pracoval jeden mladý učedník, se kterým si „mladá“ velmi rozuměla. Jednou ho poprosila,

¹¹ MEJSTŘÍK, Karel. Rakovnické povídky. Rakovník: Okresní muzeum a galerie, 1983. s. 29.

ať ji zbaví toho psa, že mu pak za to něco dá. Mladému dělníkovi se dívka moc líbila, tak promýšlel, jak by to jen mohl udělat. Nakonec mu kamarád poradil, aby dal tomu psisku klackem pořádnou po hlavě. A tak to udělal. Mladá milostpaní byla šťastná, když jí to učedník přišel oznámit, celá rozzářená dělníka pohladila a dala mu korunu. Ten se roztřásl, snad lítostí, čekal pusy, ale korunu teda v žádném případě.

Druhý den za mladým dělníkem přišel kamarád a povídá mu, že ten pes to přece jen vydržel. Dělník šel tedy za mladou dívkou s tím, že dal psovi asi málo a korunu tedy vrací. Ta nesouhlasila a chtěla podniknout něco jiného, vyslala ho tedy do lékárny, pro arzén na krysy. Společně nastražili jed do buřtu a druhý den ráno se pes už skutečně neprobudil. Stará milostpaní vyšilovala a byl vystrojen smuteční pohřeb.

Dělník pak mladé milostpaní pošeptal, že v rakvi je jen cihla, že přece nebude kazit tak pěknou zahradu nějakou zdechlinou, co ji trápila. Přece jen tu dívku „miloval“.

Už nemám rád kočky

Jeden venkovský chlap, který vždycky kočky miloval, je najednou začal nesnášet. Proč?

Jelikož to byl zednický přidavač, koncem října pro něj práce končila. Naštěstí patřil mezi ty, které si stavitel Šnobl nechával na další dodělávky. Na podzim zedník pracoval společně s truhlářem na vile nějakého „pracháče“. Ten byl pěkně lakomý, a tak když už pokládali poslední části podlahy, zedník vložil pod prkno obal od syrečků, které měli ten den k obědu. Už druhý den ráno z toho bylo pořádné pozdvižení. Když se tam šli zedníci s vedoucím Šnoblem podívat, byl tam pořádný puch, dokonce ani větrat se nedalo, jaké byly mrazy. Jak tak v té místnosti stáli, objevila se tam najednou kočka, očmuchala podlahu a sedla si zrovna na to místo, kde bylo pod podlahou to tajemství. Párkrát se jim ji podařilo odehnat, ale hned se na místo zase vrátila. Stavitel Šnobl si toho všiml a dal rozkaz, aby v tom místě podlahu otevřeli. Objevili tam obal od syrečků. Stavitel to sice svedl na jiné dělníky z fabriky, ale ten zedník už od té doby kočky stejně nemá rád. Jedna z nich mu zkazila radost, to jim teda neodpustí!

Fešácký bál

Byly dvě hospody, Hořejší a Dolejší. Do Hořejší chodilo panstvo a do Dolejší ten zbytek, dělníci a zedníci. Jednou za rok se však stala výjimka, to bylo o hasičském bále, všichni se sešli společně v jedné z těchto hospod. Pravidla byla jasně daná, panstvo sedí napravo a zbytek nalevo, také bylo domluvené, že tancovat se chodí jen se svými.

Najednou se Venca Nágl, lesní nádeník, rozběhl za milostpaní Zelenkovou. Když to pan Zelenka viděl, nezbyvalo mu nic jiného než dojít pro Náglovou. Venca měl ten večer vůbec dobrou náladu a bylo ho všude plno. Po půlnoci vymyslel, že by mohli uspořádat závod, kdo přejde po naznačené čáře se zavázanýma očima. Netrvalo dlouho a chlapi se začali sázet. Nejprve šli bohatí, ale ani jednomu se to rovně přejít nepovedlo. Pak byl na řadě Nágl, to by tak pánům scházelo, aby všechno vyhrál. A on přeci jen přešel dobře, vyhrál prase, pivo a holinky! Nágl se hned rozkřikl, že prase rovnou připraví. Chlapi svlékli sváteční kabáty a vařilo se. Každý dostal, co snědl a vypil.

Pár dní potom se všichni mohli uchechtat smíchy, jak pány pěkně doběhli. Jak Vencovi totiž zavazovali oči, naříkal tak dlouho, že to má moc utazené, že to povolili až moc a on škvírou viděl čáru na zemi.

Pomsta

Za protektorátu na Rakovnicku působil řezník, který si při přípravě prasat dával pořádně záležet. Zabíjačky někdy prováděl sám, ale když bylo některé prase víc při těle, rád pozval i své kamarády. Jednou připravoval pořádného vepře, pozval si na to dokonce i pana řídícího z obce. Ze začátku to nebyla žádná legrace, vepř dost vzdoroval, ale nakonec se to podařilo. Když měli vše uvařené, ládovali to do sebe, co to jen šlo, ani si to nekazili chlebem. Pak ale pomalu začali blednout, až museli samou nevolností na vzduch a smáli se, že to se jim to prase asi mstí.

Propadlý autor

Dostat se do ochotnické bandy v Rakovníku jako autor divadelní hry nebylo vůbec snadné. Působily tam pouze samé významné osoby. Jednou, když se měla hrát premiéra nové hry, se její autor dozvěděl, že herci i s režisérem vypili láhev vína ještě před představením. V šatně se účinkující motali a blekotali. Otázkou bylo, co teď s tím, jelikož hlediště bylo nabitě diváky. Nedalo se nic dělat a premiéra se rozjížděla. Autor se jen krčil za kulisou a modlil se, aby to nějak dopadlo. Nakonec se ale ukázalo, že to ti mizerové na autora jenom hráli, oni si rádi chystali různá překvapení.

Na vesnici ochotníci fungovali jinak, tam se nedělaly takové lumpárny. Když se jednou hrálo v Senomatech, byla to velká sláva, přijela spousta důležitých hostů. Šlo o soutěžní představení dramatického odboru Osvětové besedy Šanov. Hra se odehrávala v křivoklátských lesích v době protektorátní. Autor, který seděl v publiku, si v duchu pochvaloval, že teprve tady na vesnici hra vypadá přesně tak, jak by měla. Před koncem za

autorem přišel předseda Urban, že by ho po ukončení rádi jako tvůrce vyvolali na pódium. Ten však nabídku odmítnul. Od sledování hry už byl vyrušen, tak se po chvíli rozhodl, že předsedu najde a znovu se mu omluví, aby nedošlo k nějakému nedorozumění. Šel za ním za jeviště přes starý dvůr, kde se na zpuchřelých schodech propadl až po krk. Najednou slyšel, jak po druhém jednání celý sál vyvolával jeho jméno, dokonce ho začali hledat! Kam jen mohl zmizet! Byl schovaný pod schody. Po nějaké době diváci utichli, autor vylezl a našťvaný se šel ukázat Urbanovi, ten se mohl smíchy potřhat, jakmile zjistil, co se mu přihodilo.

Když se pak historka dostala mezi lidi, rakovničtí žárliví Tyláci ho od té doby oslovovali – Vážený propadlý autore.

3.1.2 PROSTŘEDÍ A ČAS

Velká část příběhů se odehrává na Křivoklátsku, konkrétně autor zmiňuje tyto obce: Městečko, Zbečno, Sýkořice, Lašovice, Velká Buková. Také můžeme najít jména okolních větších měst, kam zedníci chodili za prací: Kladno, Příbram, Beroun, Zbiroh. V povídkách samozřejmě není opomenut Rakovník, v souvislosti s městem se dozvídáme o Lubenské ulici nebo Tylově domu. Dále se v příbězích dostáváme do Lišan, Lužné u Rakovníka, Mutějovic, Petrovic, Senomat, Šanova. Jedna z povídek se odehrává ve Slabcích, této části se dříve údajně říkávalo rakovnický Balkán, zde autor připomíná slabecký zámek. Také nacházíme odkaz na Modřejovice, Panoší Újezd a Pavlíkov.

U většiny příběhů není jasné, kdy přesně se odehrály. V některých případech se však dozvídáme, že šlo o dobu protektorátní, také nalézáme vzpomínky na působení kníže pána Fürstenberga na Křivoklátsku.

3.1.3 JAZYK A ŘEČ

Po jazykové stránce autor v knize využívá mluvenou podobu jazyka, většinou píše slova přesně tak, jak se vyslovují, používá “protetické v“, mění slovosled. Vzhledem k době, ve které autor žil, se v povídkách vyskytuje velké množství německých slov. Tato slova jsou pro dnešního čtenáře těžko srozumitelná, proto je třeba si jejich význam dohledat.

3.1.4 KOMPOZICE

V knize se vyskytuje 15 povídek, které spolu nesouvisí.

Některé povídky jsou psány z pohledu nezúčastněného vypravěče v er-formě, do tohoto typu vyprávění je občasně vložena přímá řeč, která je vedena postavou příběhu, čímž dochází k přeměně na ich-formu. Nacházíme ale příběhy, které jsou od počátku vyprávěny z pohledu 1. os. j. č., tedy hlavní postavou.

Děj v povídkách se odvíjí chronologicky, občas jsou do děj zasazeny retrospektivní pasáže.

V jednotlivých povídkách jsem našla spoustu odkazů na místa a vesnice z okolí Rakovníka, dále se v knize objevuje velké množství konkrétních jmen osob, ale také názvy obchodů nebo podniků z tehdejší doby.

Každá povídačka vypráví jiný příběh. Vyprávění je psáno velmi vtipnou a poutavou formou. Autor využívá mluvenou formu jazyka, což historikům dodává tu pravou atmosféru a autentičnost. Zajímavým doplněním jsou i jednoduché ilustrace od Radomíra Koláře.

3.2 DOMOV MŮJ

Toto prozaické dílo Karla Mejštříka bylo vydáno v roce 1962 a je rozděleno do 16 kapitol. Jde tedy o soubor povídek, které na sebe navazují a společně vytváří jeden příběh. Při práci na této knize autor spolupracoval s malířem Radomírem Kolářem, který navrhl obálku a vazbu a nakreslil frontispis.

3.2.1 TÉMA

Děj se odehrává v obci Lesová, kde se členové JZD snaží, aby všichni občané této vesnice přešli do jejich družstva a společně budovali zemědělství. Na vesnici ale bydlí deset dříve bohatých sedláků, kteří odmítají do družstva vstoupit.

Příběh začíná popisem křivoklátského okolí, ve kterém následně probíhá celý děj. Postupně se dostáváme do obce Lesová, kde se seznamujeme s hlavním sedlákem Rybáčkem. Ten vlastnil největší pozemek v obci. Dříve byl totiž velmi bohatý a mezi ostatními vysoce postavený, nyní měl problém s uživením dobytka. Na statku s ním žila dcera Marie a její manžel Josef Kola. To už byli starší lidé, kolem padesáti let, kteří měli své, v tu dobu už odrostlé, děti ve městě. Rodina nutně potřebovala někoho, kdo by jim na gruntě pomáhal, ale to všichni obyvatelé odmítali. Rybáčkovi nebyli zvyklí všechnu práci obstarávat sami, v minulosti měli mnoho služebnictva, které jejich práci zastalo a posluhovalo jim. Sedláková rodina byla neustále přemlouvána předsedou MNV (Místní národní výbor), aby vstoupila do družstva, jelikož JZD si moc dobře uvědomovalo, že se bez sedláků a „culíkářů“¹² nikam neposunou. Sedláci drželi za jeden provaz a vstup do družstva odmítali. Nedokázali se smířit s představou, že chudáci jsou v dnešní době pány. Hlavním tahounem byl právě starý Rybáček, ten měl přátele všude a celkově to s lidmi velmi uměl. Družstvo sedlákům vyhrožovalo vystěhováním, také jim zabíralo majetek, takže živobytí sedláků nebylo v tomto období vůbec jednoduché. Rybáčkům bylo vzkázáno, že si družstvo přijede pro jejich dříví, to se rodině samozřejmě nelíbilo, tak se rozhodli, že alespoň ty nejhezčí kusy v noci odvezou schovat k příteli Zíkovi. Při nočním převozu byli přistiženi členem Veřejné bezpečnosti Novákem a strážníkem Šmídem, předsedou strany. Když policie zjistila, že se snažili dříví odvézt, nakázali jim, aby se s ním vrátili zpět domů.

¹² Culíkář je drobný zemědělec nebo obchodník v malém. (*Slovník nářečí českého jazyka* [online]. © 2011-2015 [cit. 8.1.2018]. Dostupné z: <https://sncj.ujc.cas.cz/entry/9966>).

Druhý den červencového rána se u statku Josefa Koly a starého Rybáčka objevilo auto z okruhu. Přijeli rodinu vystěhovat. To byla rána pro zbývající sedláky, pro které to znamenalo jediné, musí i nadále držet při sobě a za Kolu bojovat, odmítali s ostatními mluvit a požadovali, aby se Kola vrátil. JZD ještě ten den sjednalo schůzi, ta se konala na bývalé faře v osm hodin večer. V tuto hodinu skoro nikdo nedorazil, a tak se hlavní členové obávali, zda to přece jen s vystěhováním nepřehnali. Nakonec ale družstevníci přece jen přišli. Předseda Franta Malík zahajoval schůzi slovy, že mezi sebe potřebují dostat víc pracovních sil a že všichni moc dobře ví, že deset sedláků, starousedlíků a domkařů se řídí rozumem Koly. Vysvětloval, že právě rodina starého Rybáčka stála proti režimu, takže vystěhování bylo jediným možným řešením. Zbývající družstevníci nevypadali nadšeně, a tak předseda musel stále obhajovat své postupy, že družstvo musí jít dopředu a oni nemají na vybranou, následně bude třeba, aby se společně postarali o Kolův statek, krávy, koně, prasata. Ozývali se členové, kteří tento krok JZD odmítali, jelikož se jim zdál až příliš krutý. Poté spustila družstevnice Šimová, začala vyprávět, jak dříve musela u rodiny statkáře tvrdě dřít a za odvedenou práci ani pořádně najíst nedostala. Najednou si i ostatní začali uvědomovat, že tomu tak opravdu bylo, že statkáři se svými pomocníky nelítostně zacházeli a „chamtíli“, co to šlo. V závěru schůze se družstevníci dohodli na službách, podle kterých budou hospodařit na statku v příštích dnech.

Na statku to opravdu fungovalo, i v zemědělství se dařilo, konečně po dlouhých parných dnech začalo pršet. V takových dnech se obyvatelé scházeli v místní hospodě, tentokrát ale některá místa zůstala prázdná, jelikož sedláci trucovali. Dorazil jen jeden, na něho se ihned vrhli družstevníci a snažili se ho přetáhnout na svou stranu, ten s nimi však naprosto odmítal komunikovat. Chlapi to tedy vzdali a pokračovali ve svých debatách. Vzpomínali na otce sedláka Rybáčka, Václava Rybáčka, tehdy ho přezdívali Venca Dřevěný, byl před lety delegátem zemědělské rady, místopředsedou Zemky a předsedou potravinářského družstva v Praze, takže také vysoce postavený a poměrně zámožný pán. Nutil lidi krást dříví, což po něm následně převzal i jeho syn se svým zetěm. Starý pan Frajberk vyprávěl, že kdysi měl Rybáček milenecký vztah s nejhezčí ženou v obci, farářkou Karlou, a když to pak prasklo, byl z toho pořádný rozruch. Celkově se natropil pořádných neplech, ale nikdy za ně nebyl potrestán, sedláci z toho totiž vždy nějak vybrousili.

Do JZD postupně přistupovali obyvatelé vsi a vedli je k tomu různé důvody. Například Václav Závora přestal zedničit v Králově Dvoře a začal jezdit s koňmi JZD. Zpočátku si rozhodnutím nebyl tak docela jistý, stále čekal na nějaké utvrzení, kterého se mu také dostalo. Jednou večer se mu zdál podivný sen, vybavila se mu skutečná situace z dětství.

Jeho rodina byla velice chudá, pocházel z mnoha sourozenců a častokrát neměli co do pusy. Už jako malý kluk musel se svými sourozenci vstávat velmi brzo ráno, aby mamince v domácnosti pomáhal. Rodina si přivydělávala prodáváním šípků, jednoho dne Václava, jakožto nejstaršího syna, maminka poslala s očištěnými šípkami ke kupci, ten je ale odmítal odkoupit se slovy, že chlapcův otec se na schůzi zmínil o dělnickém konzumu. Takové konzumy už jinde běžně fungovaly, dělníci si je řídili sami a zboží si mezi sebou prodávali laciněji. Chlapec tedy zkoušel šípky udat jinde, ale nikde se mu to nepodařilo. Domů se vracel zklamaný, když ale najednou uviděl mrtvého jelena, který zřejmě nešťastně spadl ze skály. Ihned utíkal domů za otcem a s tím se pak tajně pro jelena vydali. Maso uvařili a parohy prodali, když se pak vraceli s penězi domů, malý Václav se před otcem zmínil, že by chtěl být kočím, jeho otec s ním souhlasil a řekl, že by si přál, aby jednou nemusel pro někoho dřít a mohl dělat to, co ho skutečně baví. To Závorovi přišlo jako dostatečně velké znamení a stal se ve družstvu kočím.

Ne všichni družstevníci chodili do JZD s dobrými úmysly. Postupem času byl Kolův statek použit k výstavbě kravína JZD. Zpočátku si všichni pochvalovali, jak se kravám hezky dařilo, až jedna z krav začala stonat, což došlo tak daleko, že musela být utracena. Při porcování se zjistilo, že zahynula kvůli drátu, který v sobě měla už v době, kdy ji do kravína vzali. To původní majitelé, říkali jim "Tatíčkoví", od začátku popírali. Nakonec se ukázalo, že tahle povedená rodinka, Venca s Růženou, v JZD pomáhali, jen když věděli, že z toho vzejde něco v jejich prospěch, proto byli z družstva vyloučeni.

Ovšem poctivých členů si JZD velmi vážilo. Nejstarší družstevnicí byla Veronika Krausová. Ta zrovna slavila 85. narozeniny, tak se ostatní členové v družstvu rozhodli zorganizovat společnou gratulaci. Paní Krausová byla u všech oblíbená, živila se jako porodní bába a odrodila pomalu celou ves. Žila v domku ve stráních, kde chovala dobytek. V den jejích narozenin přišli na návštěvu syn zedník a jeho manželka, babička uvařila oblíbenou uhlířinu, což byly brambory s knedlíky. Snacha se před babičkou zmínila, že k večeru dorazí družstvo babičce pográtulovat, tak aby se na oslavu mohla připravit. Navečer skutečně přijely traktory vyzdobené chvojím, družstevníci babičce pográtulovali a předali kytici polního kvítí. Všichni slavili a diskutovali nad společnými úspěchy, chlubili se, jak se jim hospodářství pěkně rozrůstá. Gratulanti odjeli až pozdě večer a paní Krausová usínala celá šťastná a dojatá.

Po Kolovi zůstali ve vsi dva nejvíce zatvrzelí sedláci, Břežan a Dlouhý, o těch se moc dobře vědělo, že si na JZD nezvyknou. Michal Dlouhý měl tuhý kořínek a vedle Koly byl druhým největším sedlákem v obci. Už v mládí si usmyslel, že bude pánem, a taky se jím

stal. Přiženil se na statek, kde jen „hamonil“ a honil lidi do práce. Svou nevlastní dceru provdal jen za účelem, aby jeho majetek vzrostl. V této době už sám hospodaření nezvládal, a tak se rozhodl, že si musí sehnat někoho na pomoc. Usmyslel si, že provdá vnučku Emu, která společně s jeho nevlastní ovdovělou dcerou s ním na statku žila. Potřeboval pořádného dřívce, a tak vybral domkáře Jindřicha Kalivodu. Nezajímalo ho, že má dítě s nějakou Andulou z Dálky, se kterou se soudí, nechce platit, a ještě ke všemu to byl pijan a karbaník. Vydal se za ním s návrhem, že mu vnučku rád dá i s půlkou gruntu. Poté svůj plán oznámil nevlastní dceři, matce Emy, která výmysl naprosto odmítala, jelikož věděla, že Ema už svého milého našla. Starý byl svojí představou tak posedlý, že Kalivodovi poradil, aby za Emilkou v noci vlezl oknem a vtrhl jí do postele. Jindřichovi se myšlenka zalíbila a přesně to se rozhodl jednou v noci udělat, než ale došel k oknu Emy, už z dálky uviděl, jak dívka oknem vyskakuje v doprovodu jiného mladíka a Emina maminka se s nimi zpoza okna loučila. Když Jindřichovi došlo, o co jde, začal se smát, jak starého Dlouhého holky pěkně napálily.

Druhý den ráno Michal Dlouhý zemřel. Jakmile totiž zjistil, k čemu v noci došlo, chytl ho amok, nevlastní dceru násilím držel a vyhrožoval, že všechno zapálí. Poté se v té největší zlosti svalil na zem a dostal srdeční mrtvici. Dceři byl po následujícím zážitku doporučen pobyt v nervovém oddělení nemocnice.

Kolem smrti Dlouhého kolovala spousta pověstí. Už první den se objevila Ema, zašla do JZD a chtěla s maminkou vstoupit do družstva. V den pohřbu se také uskutečnila schůze, na které bylo odsouhlaseno přijetí Dlouhých mezi své členy. Také probírali skutečnost, že jinde už byla v družstvu celá obec, jen tady to není možné. Bylo to tím, že nikde jinde nebyly takové velké rozdíly, zde dříve vládlo deset „páníčků“ a proti nim byli ostatní chudáci. Teď už však byli dva nejsilnější pryč, tak JZD usilovalo o vstup sedláka Malece, Šímy, Kodlíka, Dvorského a Štera. Také vymýšleli plán na začínající žně. V průběhu schůze začala bouřka a netrvalo dlouho, když se ozvala rána. Družstevníci zjistili, že uhodilo do stohu žita připraveného k mlácení a ten začal hořet. Všichni běželi ven hasit a snažili se chránit budovy JZD, na střechy umístili pytle, které polévali vodou. Našli se i tací, kteří po požáru podezírali, že stoh byl někým zapálen schválně. Vyšetřování nakonec ale rozhodlo, že to byla vina JZD, jelikož stoh nebyl hlídáný.

Od požáru byly v obci pořádané hlídky, ty dohlížely nejen na úrodu, ale i na stroje. V obci teď usilovali o to, aby výsledky žní dopadly co nejlépe, protože okres vítězům slíbil zadarmo obstarat muziku k veselici. Jenže na družstevníky z Lesové se zavěsila smůla. U mlátičky na návsi měl za JZD službu děda Frajberk, u něj se vždy sešla skupinka posluchačů, kterým děda rád povídal historky z cestování a práce. Po dlouhém vyprávění na Frajberka

přišla žízeň, a tak chlapi dědu přemluvili, ať s nimi zajde do hospody na pivo, že se za tu chvíli nic nestane. Jenže když chtěli ráno spustit mlátičku, zjistilo se, že na stroji chybí převodní řemeny. Nakonec se přišlo na to, že večer tam byla kontrola z Rakovníka a řemeny z nehlídané mlátičky odebrali. Předsedové JZD byli následně předvoláni na okres na sepsání protokolu.

Žně ovšem nebyly jediný problém, se kterým se družstvo muselo potýkat. Předseda Malík si usmyslel, že založí kachní farmu. Nejprve se mu návrh nepodařilo před ostatními obhájit, ale on se plánu nepustil, sjednal autobus pro členy JZD a uspořádal výlet, objeli několik kachních farem v okrese. Přemlouvání trvalo několik dalších měsíců, ale nakonec dostal souhlas strany. Kachny se umístily do hájenky Toničky Helebrantové, s čímž také členové nesouhlasili, protože Helebrantové nedůvěřovali. Nakonec se tam dalo kolem 200 kachen. Všechno vydrželo v pořádku jen tři neděle, poté už zprávy z kachní farmy nebyly tak dobré, kachny byly urousané, hajná nečistila chlívce, nějaké kachny pošly, nějaké zatahaly lišky. Když se v družstvu dozvěděli tyto špatné zprávy, chodili družstevníci do hájovny vypomáhat, jenže s Helebrantovou nikdo nevyšel. Po nějaké době obec navštívil zvěrolékař a nechal farmu zavřít, kachny byly špinavé, nemocné a podvyživené.

Po všech těchto nepříjemných událostech na tom byl předseda Malík špatně, nic mu nevycházelo, družstvo připravil o hromadu peněz a pokazil si svou dobrou pověst. Jediné pozitivní bylo, že konečné výsledky žní nakonec nedopadly tak mizerně a družstvo dodalo obilí navíc. Pořádala se další schůze, kde se samozřejmě musel zmínit propadák s kachní farmou. Družstevníci kvůli tomu byli hodně našťvaní a předseda byl rozhodnut funkci ukončit. S tím ale zbylí členové nesouhlasili, jelikož zastávali názor, že družstvo teď musí být jednotné a silné.

Ze strany členů JZD padl návrh, aby byl uspořádán zájezd do západočeských lázní a do Prahy do divadla. U kostela družstevníci vyvěsili plakát, že žně skončily dobře, což ukazuje na přednosti družstevní výroby proti soukromému podnikání, a tak JZD uspořádalo pro své členy zájezd do Karlových Varů, Mariánských a Františkových Lázní. První zářijovou neděli byl připraven zájezdový autobus, na výlet se všichni těšili a užívali si ho, v lázeňských městech družstevníci nakupovali dárky pro své blízké. Domů se vrátili až pozdě večer plní nadšením a nových zážitků, nikdy dříve je totiž nenapadlo, že se podívají i někam jinam.

Najednou JZD začalo mít úspěchy, dokonce se k nim přidávali i tací, kteří se jindy stranili. Malíř Kožíšek, podivín, který žil dole u řeky, jednou přišel žebrat o kapku mléka, když viděl ostatní pracující, přidal se k nim. Zastal spoustu práce, a tak se k družstevníkům rád připojoval a pomáhal jim. Dokonce byl velice skromný, za odměnu vzal jen tolik, kolik

potřeboval ke svému žití. Často kreslil obrázky, rozhodl se dva darovat jako svatební dar, měla se totiž vdávat dcera předsedy Malíka a také Emilka Dlouhých.

Jednou když byl u Dlouhých Kožíšek na návštěvě, objevil v podlaze schovanou mouku ještě od starého Dlouhého. Pro výstrahu se poté ve vesnických novinách psalo, že na půdě zesnulého Michala Dlouhého bylo nalezeno několik pytlů obilí vydané v plen myším, zatímco zemědělec dlužil státu na dodávkách, a že v podobných případech propadne státu veškeré jmění škůdce. Jak si toto oznámení četla jedna z obyvatelek, všimla si, že mladá Růžena Malcová utíkala ze svého domu s kufříkem v ruce, následně nasedla na autobus a odjela. Dcera z rodiny odešla, přála si totiž, aby rodiče vstoupili do družstva a dala ultimátum, že buď přesně to udělají, nebo odjede. Matka vstup do družstva razantně odmítla, avšak otec nad tím stále přemýšlel. Říkal si, že nedávno do družstva vstoupil sedlák Kodlík a Dvorský a je jen otázka času, kdy přejde i Hošek, Kotek, Šter a zbývající domkáři. Otec dostal od Růženy dopis, ve kterém vzkazovala, že šla ke kamarádce Marušce do Broumova, ta pracuje u JZD a ona se tam také přihlásí. Situace ho donutila k tomu, že i oni do družstva také vstoupili.

Příběh končí dvěma družstevními svatbami a posvícením k tomu. Už se slavilo jinak než dříve, kdy byli páni a chudáci, teď byli páni všichni. Vdávala se Božka Malíková, dcera předsedy JZD, za strojníka Josefa Černého a z obce Ema Dlouhých, ta si brala mladého Hamouze. Už od rána nevěstám kapela vyhrávala, ve vsi to byla velká sláva. Když se pak v hospodě posvícenská a svatební zábava chýlila ke konci, seděli u jednoho stolu tři předsedové a libovali si, jak je parádní, že po letech je tu zase celá obec.

3.2.2 CHARAKTERISTIKA POSTAV

V knize nacházíme mnoho postav, v každé povídce dominuje někdo jiný. Tyto postavy nejsou nijak detailně charakterizovány. Čtenář si jejich vlastnosti domýšlí pouze podle chování. Vnější charakteristikou postav se autor nezabývá.

3.2.3 PROSTŘEDÍ A ČAS

Co se týče prostředí, děj se odehrává v okolí Křivoklátu, na povodí řeky Berounky. Největší část příběhu probíhá v obci Lesová, kde pobývají hlavní postavy. V knize je zmíněna další řada vesnic a míst Rakovnicka, například Zbiroh, Hředle, Beroun, Slachovice, Zbečnick, Rakovnick, Pavlíkov, Luh, Šípy, Újezd, Hranov, Brumov.

Časově jde o období socializace vesnic, kdy se na socialistických vesnicích utvářela jednotná zemědělská družstva (JZD). Jedná se tedy o dobu po roce 1948. Jelikož v knize nacházíme prvky retrospektivy, objevují se zde i vzpomínky na knížete Fürstenberga, který dříve pobýval na Krivoklátě. Také je zmiňována doba protektorátu.

3.2.4 JAZYK A ŘEČ

Autor v textu užívá podobu nespisovného, hovorového jazyka. Nacházíme vynechávání počátečních písmen (dyž, sme), u některých slov se objevuje protetické v (vona), špatné užití koncovek (selskejch, křivokláckej), mnoho dalších slov psaných přesně tak, jak se většinou při hovorech vyslovují (moch, dycky, oumysl).

Navíc se často vyskytuje slovo íčky v různém kontextu:

„Lidičky, já tam budu ještě íčky, a až se zasejč zmátoří naše Barča, poběží tam zrovinka jako já.“¹³

„Divíš se, co? Změnilo se všechno. Íčky se zas narovnáme.“¹⁴

Objevují se zde také archaismy, díky kterým je přiblížena atmosféra tehdejší doby.

3.2.5 KOMPOZICE

Větší část knihy je psána chronologicky, ale objevují se zde i pasáže retrospektivní, především v případech, kdy se postavy vrací do minulosti a připomínají si jisté události.

Pásmo vypravěče je v er-formě, avšak u některých částí dochází ke změně stylu vyprávění, můžeme si tak všimnout pasáží psaných z pohledu 1. osoby, tedy v ich-formě. Navíc se v knize objevuje mnoho přímých řečí, přímé věty jsou uvozeny pomlčkou.

- *Maminko!*
- *O mne se neboj. Pospěšte si! Každou chvíli by mohl přijít z hospody a pak by bylo boží dopuštění!*
- *Emilko, sbohem!*¹⁵

Text je členěn do 16 povídek (kapitol) na sebe navazujících, jednotlivá vyprávění jsou pojmenovaná jednoduchým, jednoslovným názvem vystihujícím téma povídky.

¹³ MEJSTŘÍK, Karel. *Domov můj*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1962. s. 24.

¹⁴ MEJSTŘÍK, Karel. *Domov můj*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1962. s. 107.

¹⁵ MEJSTŘÍK, Karel. *Domov můj*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1962. s. 103.

Názvy jednotlivých kapitol jsou: Nedojel, Schůze, Příběh o faráře, Poklad, Hlodavci, Babička, Námluvy, Smrt, Oheň, Čertova Skála, Kachní farma, Měli pravdu, Výlet, Brigádník, Útěk, Posvícení.

Díky autorovu skvělému popisu tehdejší vesnice a doby zjišťujeme, jak to dříve chodilo a probíhalo při socializaci vesnic. Samotný příběh je velice zajímavý, poutavý a čtivý. Navíc styl hovorové podoby jazyka napomáhá k tomu, abychom se do děje ještě více vžili.

3.3 DIOGENES A KOČKY

Novela *Diogenes a kočky* vycházela na pokračování v Rakovnických novinách v 90. letech, avšak za života autora nedošlo k samostatnému vydání tohoto díla, to se podařilo až v nedávné minulosti, v roce 2018. Tuto novelu kdysi objevil amatérský badatel Marián Beke, strávil několik let její kompletací a následně ji jako dárek předal manželům Vlastě a Janu Urbanovým, kteří se postarali o její vydání. „*O knížce jsme vyprávěli kamarádovi Pavlovi Steidlovi, fenomenálnímu kytaristovi žijícímu s ženou Janou a maminkou ve Skryjích, a okamžitě se zrodil nápad vydat novelu v našem „vlahouřím“ nakladatelství a pokřtít ji veřejně v obci, ke které měl malující poustevník blízko.*“¹⁶ Křest knihy proběhl v srpnu roku 2018, kmotry se stali herec Jaroslav Dušek, vnučka Karla Mejstříka, Martina Fialková, a muzikantka Dagmar Voňková.

Autorova vnučka, Martina Fialková, se domnívá, že novela nebyla vydána za dědečkova života, jelikož právě on převyprávěl příběh poustevníka Matouška Otovi Pavlovi, který následně vydal Fialového poustevníka. „*Děda Otu Pavla uznával, a tak jeho, možná už hotový Diogenes, zůstal tehdy v jeho šuplíku stolu, za kterým já dnes píšu tyto řádky.*“¹⁷

Text je psán z pohledu poustevníka Václava Matouška, který vypráví svůj životní příběh. Kniha má formu deníku, do něhož si poustevník občasné poznamenává své myšlenky a příběhy.

3.3.1 TÉMA

Štědrý den, 24. prosince 1946

Byl Štědrý den, Václav Matoušek bydlel ve vlastnoručně postaveném srubu pod zříceninou hradu Týřov, nedaleko šumící řeky Berounky, společnost mu dělali dva kocouři – Kočánek a Mourek. Letos už to byly šestnácté Vánoce, které zde slavil. V říjnu tohoto roku oslavil své 64. narozeniny, lidi z okolních chat mu říkali tulák, blázen, tramp. Byl známý tím, že rád maloval a měl zvláštní vztah k okolní přírodě, velmi ji obdivoval a miloval, potok Oupoř, Berounku, vrch Vápenec, stráň Vosník. Stále při sobě nosil papír s tužkou a zachycoval své myšlenky.

¹⁶ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. 108 s.

¹⁷ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. 108 s.

Na Štědrý den se u něj objevili tři synkové lidiček z města, kteří měli nedaleko chatu. Jako dárek mu přinesli košili, plátno a sešit, za což byl Matoušek velmi vděčný. Odpoledne se rozhodl, že dojde nahoru nad přívoz, staví se tam nový most, tak se chtěl podívat, jak jsou se stavbou daleko. Když byl nahoře, zvláštním způsobem ho lákalo protější lesní údolí, Karáskův potok. Došel tam a byl naprosto ohromen, ta symfonie zvuků a barev, do místa se ihned zamiloval a poznamenal si, že se tam musí vrátit za každého počasí s plátnem, štětcem a otevřenou náručí. Místo se stalo jeho novým královstvím a pokladem.

Šelmičky, 30. prosince 1946

Ten den přšelo, což měl poustevník moc rád. Celé dopoledne strávil se svými dvěma kocoury v posteli. Odpoledne se všichni tři vydali k řece, tam kocouři pojídali čerstvě leklé ryby a on sám jednu rybu ulovil, zpočátku si myslel, že je leklá, ale probrala se, hned si řekl, že by ji chtěl nakreslit. Chvíli si představoval, že je to rybka, která mu splní přání, uvědomil si, že by si přál dalších sto let života, aby mohl i nadále všechno poznávat. Rybku umístil doma do sudu s příslibem, že ji po namalování vrátí do řeky. Vzal tužku a začal kreslit. Ve Šlovicích po něm žádali nějaký obraz, takže ryba se zdála jako ideální řešení. Pak si ale vzpomněl, že na Štědrý den si umínil, že dalším jeho obrázkem bude právě Karáskův potok. S malováním přestal a rozhodl se, že půjde rybě dolít vodu, když tam došel, všiml si, že kapr ležel na zemi vykousaný od koček. Na své dvě šelmičky, jak jim on říkával, byl našťvaný, cítil se provinile vůči rybě, které slíbil vysvobození. Netrvalo dlouho a kocourům odpustil, nedokázal se na ně zlobit.

Maminka, 8. ledna 1947

Několik dní už nemohl spát, tuto noc ho probudil padající sníh. Ihned jak se probрал, poznamenal si na papír tužkou: maminka, hlad, vůně. Zdál se mu totiž sen z mládí. Dříve chodil denně pracovat do Zbiroha, kde tovaryšil v truhlářské dílně. V tu dobu už žil jen s maminkou, tatínek, lesní dělník, zemřel během války. Naprosto živě se mu zdálo, jak šel hladový z práce domů, kde na něj maminka čekala s pečenými buchtami plněnými tvarohem a povídky. Dokázal si přesně vybavit tu nádhernou vůni. Toto byl pro něj jeden z nejsilnějších snů na tomto místě.

Obraz, 12. ledna 1947

Konečně se dostal k namalování svého nového království. Vydal se zpět na oné místo, na Karáskův potok. Zastavil se u jedné opuštěné chaty a připravil si stojan a plátno, potřeboval vystihnout vše najednou, urvat kus toho barevného života a odnést ho domů. Strávil tam celou věčnost, ale přesně to měl rád, obraz mu byl hledáním sebe, podstaty přírody. Vzpomíná, jak po matčině smrti nechal řezbařiny a šel k malíři mistrovi Alfonsovi Muchovi, který ho přijal.

S hotovým obrazem nebyl tak docela spokojený, nejdříve se pokoušel najít správné světlo, ale bylo mu jasné, že to obraz nemůže zachránit. Za týden se na obraz podíval znovu, skutečně dozrál. Nalezl odvahu jej poničit do líbivosti, musel zakrýt to, co obraz tvořilo, dílem, ne věcí. Potřeboval ho prodat, aby měl na živobytí. Obraz měl být na svatbu, měl vypadat vesele. Avšak nechal tam stopy svého pohledu na přírodu, třeba je v obraze jednou někdo uvidí.

Píseň noci, 15. ledna 1947

Bylo sněhové mrazivé ráno, poustevník se vydal ven, aby se přivítal se svou přírodou, řekou, potokem. Venku strávil celé dopoledne, na oběd se vrátil domů a připravil si bramborák a buchty, které mu kdysi připravovala maminka. Odpoledne si na chvíli odpočinul, plánoval polehávat jen chvíli, jelikož měl spoustu práce s obrázky, které musel v blízké době odevzdat. Zabral o něco víc a probral se až v noci, o půlnoci. Zaposlouchal se do příjemného zvuku, který ho táhl ven. Zjistil, že byl lákán zvukem ptáka skorce. Ten zpíval chválu zimní noci a zpovídal se ze štěstí. Matoušek vydržel dlouhou dobu jeho zpívání poslouchat, pak poděkoval za noční koncert a vrátil se domů.

Bohaté ráno, 18. ledna 1947

Ráno se probudil s divným pocitem nejistoty, to se mu občas stávalo a cítil už delší dobu, že se mu přihodí něco nepříjemného. Vydal se do vsi, aby mohl odevzdat dokončený obraz toho krásného místa, které musel poničit. Při zrodu díla ale prožil vzácné chvíle vzrušení, čímž splnil svůj úkol. Cestou ještě šel vypustit uvězněné ryby, snažil se je chránit před liškou. To se mu však nepodařilo a zjistil, že tři rybky liška přece jen snědla. Vyčítal si, že je nevysvobodil už předešlý večer a cítil se vůči řece provinilý.

Za obraz dostal pytlík mouky, hrnek sádla, kus uzeného, vejce a trochu peněz. Cestou domů si plánoval, že dalším jeho výkresem bude kytice květin. Než došel domů, u řeky uviděl kachnu se svou kořistí, velkým tlouštěm, vrhnul se do vody a tlouště zachránil. Domů

se vracel s dobrou náladou, že si alespoň trochu mohl odčinit to, co před tím svou neopatrností řece způsobil.

Kytice a sníh, 1. února 1947

Opět sněžilo, tulák byl ve svém srubu a od rána maloval. Pracoval na kytici polních květin. Předešlou noc se mu zdálo, jak květiny venku natrhal a přinesl si je domů do vázy, proto musel pracovat rychle, dokud měl sen v živé paměti. Odpoledne byl se svým výtvořem hotov a vydal se do přírody. U řeky zachránil datla, kterého plánoval ulovit dravec. Před odchodem domů se spokojeně vysvlékl, svalil do sněhu a začal válet sudy. Doma se pak schoval do peřin a spokojeně odpočíval se svými kocoury.

Oupoř, 2. března 1947

Už delší dobu se okolí potýkalo s jarním lijákem. Dokonce velká voda vzala život kočího Melichárka. Polesný Matouška varoval, nabízel mu místo na vrchu Bludném u hájenky na Jelenci. To však poustevník odmítal a věřil, že deště přečká ve svém srubu, jelikož stál na vyvýšeném místě a voda tam ještě nikdy nedosáhla. Voda stoupala, avšak poustevník zůstával v klidu, dříví měl dost, za poslední obrázky si vysloužil potraviny, takže pár dní vydrží odříznutý od cesty do vsi. Postupem času se řeka spojila s Oupořem a rozlila se po louce do blízkosti jen několika metrů od srubu. Za pár dní déšť konečně ustal, a tak se Matoušek vydal podívat, co všechno liják natropil. Koryto řeky bylo potrhané, na loučce ležela hromada kamení, kořenů a písku. Nejvíce ho zajímalo jediné místo, vydal se k hrobu Marie, kterou naposledy viděl před 35 lety. Naštěstí místo bylo nepoškozené, tak byl moc rád. Polesný ho pak ještě vybízel, aby spoušť na potoce zvěčnil, to poustevník odmítal, jelikož by před sebou viděl Melichárka.

Předjaří, 15. března 1947

Nemohl spát, den mu byl krátký, cítil, že přichází jaro, poznal to na přírodě, řece. Ráno se rozeběhl do stráně jako mladík, když si uvědomil že mu letos bude už 65 let. Doběhl zpět domů a dal se do malování, hradní vršek, na něm zříceninou, v pozadí Vysoký, napravo Vápenec, nalevo Vosník.

Nedávno opět kreslil Karáskův potok, stále ho lákal. Obrázky pak prodal, ale byl nespokojený, měl pocit, že kupující šidí. Včera se objevil jeden sedlák a vyžádal si barevný obraz stráně se zříceninou hradu Týřov, nabízel dost peněz, ale Matoušek si umínil, že jemu

nic neprodá. Vzpomněl si na protektorátní dobu, kdy sháněl potraviny pro chlapce skrývající se v lesích před Němci, ti chodili dvakrát v týdnu k poustevníkovu srubu pro potraviny, sedlák měl v tu dobu peněz spoustu, ale nikdy jim nic nedal.

Po sedlákovu odchodu se pustil do jarního úklidu. Když poklidil vevnitř, vydal se i do lesa, na tajné místo hrobu, které tam bylo nenápadně skryté a věděl o něm jen on.

Noc vzpomínky, 5. dubna 1947

Bylo aprílové počasí a Matouška tížil divný pocit, jako kdyby toto jaro mělo být poslední v jeho životě. Snažil se zahnat takové myšlenky a vydal se pozdravit s chataři, co se sem vrátili po zimě, auta nechávali na druhé straně a do svých chat se přepravovali pomocí lodiček. Mysleli na poustevníka a přivezli mu nové barvy a plátno.

Jednu noc se mu zdálo o Marii. Tu si vyhlídl už jako malý kluk, když spolu chodívali pást husy. Od té doby si vedle sebe nedokázal představit nikoho jiného. Maminka se mu ji snažila vymlouvat, říkávala, že Marie má ráda jen sama sebe. Když už byl starší, vydal se za ní a doufal, že si ho vezme, ona mu však oznámila, že si bude brát jiného. V tu chvíli se Matouškovi všechno zhroutilo, ihned musel z obce odejít. Jediná záchrana byla, že ho k sobě na zámek Zbiroh přijal malíř Mucha. U něj dělal vše, co bylo třeba. Kresby, co v tu dobu vytvořil vždy zničil, jelikož s nimi nebyl spokojený. Na zámku vydržel několik let, pak musel pryč, zapomenout. Pět let se toulal po světě a dělal řemeslo, vandrem se dostal až do Rakous. Pátou zimu po odchodu ze Zbiroha skončil u řezbářského mistra v Kralovicích, tam se na jaře vydal ke zřícenině Krašov, kde se poprvé setkal s řekou. Najednou pocítil, že právě řeka mu bude novým osudem, všechno rázem ožilo. Nakoupil si barvy a plátno a od mistra odešel. Pět let obýval dřevěnou boudu, co tam zanechali dělníci při opravě Krašova. Maloval zdejší krajinu a své výtvořky občasně prodával. Když se bolest spojená s Marií vracela, odháněl ji novými objevy krás přírody. Poté se vydal na cestu a stanul naproti zřícenině Týřova, poznal, že tento kraj bude jeho cílem a rozhodl se zde usadit. Náhodou narazil na chlapíka, který od něj odkoupil obraz a prozradil mu, že ví o smrčíně, kde dělali probírku, a že je tam plno poražené kulatiny vhodné na srub. Několik dalších nocí strávil v seníku pro zvěř, ve vsi koupil sekeru a pilku a dal se do práce. Srub byl brzo hotový, mezery vystlal mechem a na střechu použil rezavý plech od chatařů. Pak mu začal rajský život, denně objevoval nové zázraky. Lidé z vesnice kupovali jeho obrázky, a tak si mohl dovolit zde skromně žít. Po nějaké době opět přišla vzpomínka na Marii. Uvědomil si, že ona pro něj vlastně zemřela, a tak se rozhodl, že si jí tam pochová, bude jí navštěvovat a vyprávět své příběhy. Marie pro něj byla ženou, kterou mu osud odepřel.

Výrovka, 15. dubna 1947

Konečně začalo jaro, příroda začínala kvést, byla celá barevná. Poustevník si toto období vyloženě užíval, naprosto se tou proměnou kochal. Vydal se na Výrovku, to byl už jeho takový zvyk, chodíval tam vždy počátkem jara. Tam dokázal strávit sám několik hodin, užíval si to úžasné ticho, prohlížel si přírodu a přemýšlel, jak se vše budí k novému životu.

Léto a řeka, 2. července 1947

Po včerejší noční koupeli měl tvrdý bezesný spánek. Po večeři si totiž se svými kocoury vyšel na procházku a domů se dostal až po půlnoci. Nemohli se odtrhnout z tepla této letní noci. Ve dne u řeky býval shon, koupali se tam naháči a v okolí se potulovali turisté. Takže si Matoušek užíval ten večerní klid a samotu. Celkově ta noc pro něj byla jednou z nejhezčích vzpomínek.

Také si připomínal nepříjemnou příhodu, která se stala pár dní zpět. S kocoury se vydali k velké olši nad řekou, kde pozorovali tlouště, cejny a kapry, to byl pohled jak do akvária. Najednou ale uviděli topícího se psa. Matoušek se v tu chvíli nemohl ani pohnout, byl svědkem první zvířecí tragédie a nemohl si ji vysvětlit. Ještě dlouho potom nosil tu nešťastnou vzpomínku ve své hlavě.

Den, večer, noc, 25. července 1947

Včerejší den všichni tři vstávali brzo, aby mohli uvítat slunce. Vyšli k potoku, Matoušek šel do vody a pak se vydal do vsi pro mléko pro kocoury. Cestou potkal sestru sedláka Kodeta. Vzpomněl si, jak se mu dříve nabízela, on si však dobře uvědomoval, že po této cestě musí jít sám. Když se pak ze vsi vracel, poznal, že začne pršet a bude bouřka. Skutečně tomu tak bylo. Když se počasí uklidnilo, vyšel na louku, následně si všiml, že uhodilo do velikého smrku na stráni Oupoře. Dokázal se do toho stromu vžít jak málo kdo, soucítil s ním a litoval ho.

Podzim, 20. září 1947

Domníval se, že podzim je nejhezčí dobou. V tomto období nejraději pozoroval stromy, uvědomil si, kolik obrázků podzimu už vlastně nakreslil. V každém z nich zanechal kousek pokorného údivu a citu. Musel na Karáskův potok. Domů se samozřejmě vrátil s obrázkem, se kterým byl v závěru nespokojený, proto se rozhodl na krásu tohoto času raději jen dívat. Konečně tak získal čas na nakreslení svých dvou kocourů. Společníky už

chtěl dlouho zvěčnit na dveře svého srubu, nikdy jim totiž nezapomene, jak dokáží naslouchat při jeho vyprávění.

Opět Vánoce, 22. prosince 1947

Už několik dní nepsal, protože se věnoval malování, taky musel řezat a štípat dříví. Častokrát si při těchto dlouhých zimních večerech vracel minulé dny, které se mu zdály být tak živé. Třeba vzpomínal, jak tenkrát byl v chalupě ve vsi na druhé straně prodat obrázek. Dostal za něj mouku, vejce, omastek, a navíc mu nabídli kotě. To odmítl se slovy, že by kocourkovi bylo samotnému s ním smutno. Už za vraty stavení si ale představoval, že by nebylo špatné mít u sebe živého tvora, který by s ním jeho samotu sdílel. Vrátil se, požádal o kocoury dva, aby jim nebylo smutno, a domů se už vrátil se svým Kočánkem a Mourkem. Také myslíval na období, kdy pracoval na zbirožském zámku a pozoroval malíře Muchu při tvorbě. Vybavovaly se mu i špatné vzpomínky. Když mu bylo pět, čekali s maminkou u domku listonoše. Za války tam chodívali každý den ve stejnou dobu pro dopis od tatínka. Tentokrát ale přišel jiný dopis, od vojenských pánů, a v něm byla špatná zpráva. Jak maminka dopis přečetla, popadla chlapečka, vzala ho domů a naříkala, bylo mu jasné, že se muselo stát něco strašného. Často si také představoval smyšlenou schůzku s Marií, která skončila šťastně.

Když ráno napadl sníh, vyběhl k Týřovu, aby se podíval na zapadáný kraj. Nemohl se zbavit hlasu, že už je přece jen starý. On věděl, že se nedá a bude se rvát o každý nový den. Také si slíbil, že Štědrý den musí oslavit velkým obědem, pro sebe připraví bramboračku s houbami, kubu, buchtu s tvarohem a kocouři dostanou uzené maso. Stromeček budou mít ozdobený venku, nedokázal by mu totiž ublížit, a navíc takhle bude ozdobený i pro řeku a okolní přírodu.

Volali mě, 3. února 1948

Včera dokončil jeden z pohledů na zdejší vršky se zříceninou, ale kvůli špatnému počasí se k nim málokdo pro obrázek dostal. Se zásobami potravin už byli pomalu v koncích, ale sám obrázky nabízet nechtěl. Připadal by si jako žebrák, doufal, že se počasí uklidní a někdo se ukáže. Navzdory velkému mrazu se vydal kocourkům pro mléko. Po návratu plánoval vše dopsat. Nedopsal. Příběh je dopsán někým jiným.

Přpravoval se přes řeku, když téměř u břehu se najednou jeho lodička převrhla a on spadl až po prsa do ledové vody. Vyšel z řeky a uháněl pro mléko, avšak nikdo nebyl doma, tak se rozhodl počkat. Dlouho před domem přešlapával a mrznul v mokrém oblečení, pak

konečně hospodyně dorazila. Chtěla ho vzít domů do tepla, ale on pospíchal za svými kocoury. Cesta se mu zdála nekonečná, cítil se opravdu zle. Doma s velkou námahou rozdělal oheň, celý se třásl, ještě dal kočkám mléko a zalezl do postele. Druhý den se šel polesný podívat na škody od vichřice, chtěl se zastavit u malířova srubu, ale všiml si, že se nekouřilo z komínu, zřejmě nebyl doma. V tom vyskočili kocourkové a začali se zvláštním způsobem třít o polesného nohy, to se mu zdálo podivné a raději vlezl dovnitř do srubu. Tam na palandě uviděl malíře chvějícího se zimničním chladem, který sotva dokázal mluvit. I přes poustevníkovu odmítání zavolal polesný lékaře. Lékař zjistil zápal plic a okamžitě odvezl Matouška do nemocnice. Za tři dny šel polesný zkontrolovat kocoury, tentokrát ho udivilo, že z komína se kouřilo. Ve srubu ležel malíř, doktory prý uprosil, aby ho pustili, stýskalo se mu. Navíc neměl peníze na autobus a musel jít dvacet kilometrů pěšky. Po rozhovoru s polesným si Matoušek uvědomil, že se musí přeci jen uzdravit, ještě chtěl žít. Byl převezen opět do nemocnice. Naneštěstí tam dlouho nepobyl, zemřel. Byl uspořádán velký pohřeb, s poustevníkem se přišli rozloučit jeho známí a místní chataři.

3.3.2 CHARAKTERISTIKA POSTAV

Jedinou hlavní postavou a zároveň vypravěčem je Václav Matoušek. Už od malička si vybudoval hluboký vztah k malování, přírodě a zvířatům. Byl velice skromný, k životu mu stačilo málo, života si velmi vážil a dokázal si ho užívat. Žil jako samotář jen se svými dvěma kocoury, pro které by byl schopný se obětovat, hezky se o ně staral, dokonce jim dopřával víc než sám sobě.

„Vrátil jsem se domů v dobré náladě, radostně vítán kočkami, kterým ještě v pytli zavonělo uzené maso. Nebojte se, bude zase jenom vaše.“¹⁸

Celý život vzpomínal na svou jedinou, nešťastnou lásku. Nedokázal ublížit zvířeti ani přírodě.

„Nemohl bych vystřelit, přiblížit se pak k dohasínajícímu zvířeti, vidět jeho oči. Nemohl bych ani na udici chytit rybu, vláčet ji vodou, když se tak vzpírá, brání se, je mi líto i sedmikráska, kterou musím utrhout, abych jí vyzdobil Mariin hrob. Všechno chce přece žít, růst, těšit se ze života, právě jako já a tady u mých nohou mí dva kocourkové.“¹⁹

Tatínek umřel, když byl malý, takže žil jen se svou maminkou, kterou velmi uctíval.

¹⁸ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. s. 43.

¹⁹ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. s. 93 – 94.

„V té vůni tady cítím domov, přístav, kam se vracím, nespokojený blouznivec, stále čekající nějaký zázrak, který mě vytrhne tady z té každodenní fádnosti, objeví se ve mně síly pro nový život. Mámo, moje mámo! Kdybyste věděla, že se ten zázrak stal. Já se našel tady v té samotě, uprostřed stromů, řeky, potoka, hradních trosek, nebe nad hlavou. Ale vám vděčím za tak mnoho.“²⁰

Co se týče vnější charakteristiky, je popisován jako malý a hubený muž. „Podívej se jaký jsi chudinka. Maličký, vychrtlý, ani na vojnu tě nevzali.“²¹

3.3.3 PROSTŘEDÍ A ČAS

V knize je přesně určené prostředí i čas. Vyprávění se odehrává v prostředí, ve kterém skutečně Václav Matoušek žil, pod zříceninou hradu Týřov, nedaleko řeky Berounky a potoku Oupoř. V blízké krajině se nacházejí vrchy Vosník, Vysoký, Vápenec a Bludný. Ve vzpomínkách poustevníka se dostáváme na zámek Zbiroh a na zříceninu Krašov nedaleko Kralovic.

Jednotlivá vyprávění jsou přesně časově určena konkrétním datem i rokem, první příběh začíná 24. prosince 1946 a poslední je z 22. prosince 1947. Při retrospektivním vzpomínání se přenášíme do doby protektorátní.

3.3.4 JAZYK A ŘEČ

Kniha je psána spisovným jazykem, velmi vzácně se objevují slova, která jsou hovorová (př. slovo „všecky“). Text je velice poetický. Převážně při popisu přírody autor využívá dlouhých souvětí, která jsou plná až knižně zabarvených přídavných jmen.

„Pod zádušnou zříceninou hradu nedaleko šumící řeky, toho velkého, vznešeného pohybu v tiše strnulé krajině, obklopené z jedné strany lesními srázy, z druhé strany dovrchu letícími poli, v mém srubu tady už šestnáctý.“²²

Autor navíc ve svém prozaickém textu užívá personifikace nebo gradace, což společně s básnickými přívlastky tvoří výsledek velmi zajímavý a výjimečný.

„Večer dohasínajícího světla tolikerych mraků nad hlavou, měsíční noci, do nichž zpíval celý můj zdejší opravdový domov. Viděl jsem, slyšel, cítil, držel ve svých rukou kus

²⁰ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. s. 24.

²¹ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. s. 62

²² MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. s. 5.

nádherného světa, který mi tady plyne, stojí, voní, zpívá, dýchá před mým srubem, kde jsem stanul obdarovaný šestnácti lety jako nikde na světě.“²³

3.3.5 KOMPOZICE

Děj je řazen z velké části chronologicky, ale zároveň se objevuje celá řada retrospektivních pasáží, kdy se Václav Matoušek vrací do své minulosti.

Kniha je psána v ich-formě, vypravěčem je sám Václav Matoušek, skryjský poustevník. V poslední „kapitole“ dochází ke změně na er-formu. Jde o část, kdy Matoušek ve velké zimě odešel do vsi, při cestě nastydl a už nedokončil své myšlenky, příběh je tedy dopsán jinou osobou.

V textu se vyskytuje přímá řeč, převážně jde o monolog Matouška se svými kocoury, ale také se přímá řeč objevuje při hovorech ve vzpomínkách nebo při kontaktech s okolními lidmi.

Kniha je členěna do 16 „kapitol“, které jsou vždy opatřeny názvem a přesným datem a rokem, díky čemuž získáváme pocit, že jde o autobiografické poznámky Matouška, které si poznamenával do svého deníku.

U konce se také dozvídáme, co odkrývá název novely Diogenes a kočky. Diogenes je označením pro Václava Matouška. V závěru příběhu ho takto přezdívá jeho známý, polesný. Diogenes označuje v přeneseném významu člověka, který je skromný a žije velmi jednoduše.²⁴

Dílo je opatřeno předmluvou, ta je psána vnučkou autora, Martinou Fialkovou, která komentuje vydání této novely a vzpomíná na svého dědečka a jeho vypravování o poustevníkovi Matouškovi.

„S dědou jsme chytali ryby, chodili na houby, plavat nebo jen tak běhali po lesích a vyprávěli si. A nejednou zašli za poustevníkem Matouškem, to už ale jen na skryjský hřbitov.“²⁵

²³ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. s. 5.

²⁴ *Slovník cizích slov* [online]. © 2005-2019 [cit. 1.3.2018]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/diogenes>

²⁵ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. 108 s.

V závěru knihy se nachází pár řádků psaných Pavlem Kovářem. Kovář poznamenává, jak probíhal skutečný život Václava Matouška narozeného 29. září 1883. Navíc uveřejňuje skutečné výpovědi lidí, kteří se s Matouškem kdysi setkali. Zjišťujeme tedy, že novela Karla Mejstříka je téměř biografická. Od skutečnosti se například liší názvy jeho kocourů, ty prý nazýval „Mulisáci“. Datace příchodu Matouška k soutoku Berounky pod Týřovem také není úplně přesná. Odlišnost navíc nacházíme ve smrti Matouška, onemocněl při jarním tání v roce 1948, kdy ve své chatce měl přes půl metru vody a noc přečkal jen v trenkách a tričku na střeše srubu. Poté byl převezen do rakovnické nemocnice, tam však nevydržel ani do večera a utekl za kocoury. Po nějaké době pochopil, že se musí uzdravit, vrátil se do nemocnice. Nezemřel na zápal plic, ale na tuberkulózu a dlouhodobou podvýživu 28. června 1948. Oblasti, kde dříve poustevník žil, se dnes říká „Matouškov“. Dozvídáme se, že Otou Pavlem byl nazván fialovým poustevníkem právě proto, že tamější bukové lesy mají při jarním rašení listů, za ranního či podvečerního oparu nádech fialové barvy.²⁶

Toto prozaické dílo se naprosto liší od zbylých dvou knih, které jsem ve své práci analyzovala. Převážně je to kvůli jazyku, který je v této novele naprosto odlišný, jelikož je nezvykle poetický. Navíc mě velmi překvapilo zjištění, že autor vypráví téměř biografický příběh. Zajímavé je i pojetí formy psaní, kdy se zdá, že text je zachycen samotným Václavem Matouškem.

²⁶ MEJSTŘÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. 108 s.

4 MÍSTO KARLA MEJSTŘÍKA V KONTEXTU REGIONU

Dle dochovaných materiálů z rakovnického archivu byl Karel Mejstřík za své doby velmi považovanou osobností a uznávaným umělcem.

Během své literární činnosti vstoupil do několika uměleckých spolků a stavovských organizací. Roku 1947 patřil mezi členy Moravského kola spisovatelů a Syndikátu českých spisovatelů ÚRO, také byl příslušníkem někdejšího akademického dramatického spolku Krakovec. Navíc byl jedním ze zakladatelů redakčního kruhu Rakovnických novin, do kterých od roku 1930 hojně přispíval.²⁷

Dlouhou dobu spolupracoval s dramatickým odborem závodního klubu ROH Rakovnických keramických závodů. Zasloužil se o rozvoj rakovnického ochotnického divadla. Z roku 1952 je dochován děkovný dopis, který dostal Karel Mejstřík od dramatického odboru k dovršení padesáti let. V dopise předseda oceňuje společnou dlouhodobou spolupráci, podporu a porozumění, zároveň doufá v udržení přízně při plnění dalších úkolů (viz příloha č. 1).

Mejstřík byl také velmi často oslovován různými spolky a odbory, pro které sepisoval články zaměřující se na důležité události. V roce 1967 napsal článek ke 125. výročí knihovny v Rakovníku, kde zajímavě nahlédl do minulosti i současnosti. Ze zachovaných dokumentů se zdá, že názor Karla Mejstříka byl velmi vážen a z jeho názorů se čtenáři těšili. Roku 1986 byl Osvětovou besedou při MNV Městečko požádán, aby zpracoval text k oslavě narozenin nejstaršího člena této organizace.

Zároveň je dochována řada osobních vzkazů a blahopřání, které Mejstřík zasílal svým přátelům a známým (viz příloha č. 2). Z těchto písemností zjišťujeme, že Karel Mejstřík dovedl krásně vyjádřit svoji úctu k dané osobě. Díky jeho bohatým jazykovým schopnostem se text proměnil ve velmi srdečnou a upřímnou záležitost.

²⁷ SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosinec 2006 [cit. 7.2.2018]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

Dohledatelné jsou i vzkazy od obdivovatelů Mejstříkových, kteří v korespondenci například žádali o podpis titulní strany jeho knihy nebo autora chválili a obdivovali (viz příloha č. 3).

Někteří si autora vážili natolik, že mu zasílali návrhy svých prací k posouzení, jelikož jeho názor zřejmě považovali za důležitý a směrodatný.

Z dostupných materiálů se také dozvídáme, že vydávání děl nebylo za oné doby nejjednodušší. Občas se stalo, že některá z Mejstříkových publikací neprošla kontrolou dané organizace či střediska a daný text nemohl být vydán hned napoprvé.

Například v roce 1988 Městské kulturní středisko v Rakovníku posoudilo publikaci *Vzpomeňte a nezapomeňte* a nedoporučilo její vydání (z důvodu mně neznámých). Na posudku se podílelo více středisek, tato publikace byla nejdříve poslána do Okresního národního výboru v Rakovníku, poté byla souzena komisí regionálních dějin OV KSČ, dále putovala na ideologické oddělení KV KSČ.

Nastala i taková situace, kdy u některých Mejstříkových děl byla před vydáním navržena jistá revize textu.

Roku 1946 opravoval jeho rukopis *Režná zem* lektor František Křelina pod organizací Družstvo Moravského kola spisovatelů v Brně. Toto družstvo zároveň vzneslo návrh, aby Mejstřík požádal o ilustrace do své knihy Václava Rabase, jelikož jsou oba ze stejného města a kniha jeho povídek by tak jistě čtenáře více zaujala. Přesně to autor udělal a první obdržené Rabasovy nákresy poslal družstvu, i kresby družstvo zpočátku odmítlo a přijata byla až jejich druhá verze. S Rabasem od té doby spolupracoval i nadále.

Karel Mejstřík měl možnost se setkat s důležitými a váženými osobnostmi, v knize *Jak jsem je potkal* se například zmiňuje o Otýlii Beníškové, Emilu Františku Burianovi, Otovi Pavlovi, Antonínu Pelcovi, Zdeňku Štěpánkovi.

V publikaci *Deset bohatých let* připomíná spojitost Zikmunda Wintra s Rakovníkem.²⁸

²⁸ SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosince 2006 [cit. 7.2.2018]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

Karlu Mejstříkovi se dostalo i jistého docenění v podobě udělené literární ceny, účastnil se soutěže Zeyerova fondu, kde tehdy se svými rukopisy uspěl.

ZÁVĚR

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo představit již nežijícího umělce a autora z Rakovnícka. Karel Mejstřík je dnes pro obyvatele rakovnického regionu téměř neznámý, doposud o něm nebyl sepsán žádný souvislý, rozsáhlejší text. Z tohoto důvod jsem se obávala, že bude složité zkompletovat dostupné materiály a podobný text vytvořit. Ke svému překvapení jsem zjistila, že v rakovnickém archivu se nachází poměrně dost užitečných a vzácných informací vhodných k rekonstrukci a reinterpetaci života Karla Mejstříka.

Z jeho rozsáhlé literární činnosti jsem zvolila tři prozaická díla k zevrubnější prezentaci. Záměrně jsem vybrala tematicky odlišná díla, ale zároveň jsem chtěla, aby byla spjata s mým rodným rakovnickým regionem. Najít regionální souvislost v dílech pana Mejstříka ovšem nebylo vůbec složité, jelikož převážná většina jeho děl je s Rakovnickem úzce spojena. Díky poznatkům, které jsem během analýzy získala, mohu soudit, že autorova tvorba je velmi ovlivněna jeho životem.

Záležitosti spojené s dobou, ve které autor žil, se promítají v jeho dílech. Autor psal především o venkově, zmiňoval problémy s ním související, ale zároveň rád vyprávěl veselé příhody vesnických obyvatel.

Karel Mejstřík ve svých dílech často zobrazoval osudy lidí, čas s nimi strávený mu byl jistě inspirací pro literární tvoření. Mejstřík většinou psal jazykem hovorovým, z řádků tak dýchá vesnická a autentická atmosféra. Po přečtení novely *Diogenes a kočky* jsem ale objevila naprosto odlišnou stránku autora a zjistila, že dokázal být poutavě poetický a při popisech krajiny zvládal obdivuhodně pracovat se svou jazykovou vybaveností. Z mého pohledu jsou knihy pana Mejstříka velmi čtivé a zajímavé i pro dnešního čtenáře a nebála bych se je doporučit nejen regionálním obyvatelům.

Potěšením mi bylo i zpracování závěrečné části mé práce, kde jsem se pokusila autora zařadit do kontextu regionu. To jsem prováděla na základě dochovaných materiálů, převážně jsem čerpala z Mejstříkovy korespondence. Také mimoliterární aktivity Karla Mejstříka souvisely s regionem a byly pro něj velkým přínosem. Stal se členem několika organizací, ať už v oblasti dramatické nebo publicistické, a troufám si říct, že mezi svými kolegy a přáteli byl velice vážený a uznávaný.

RESUMÉ

The topic of my bachelor thesis is “The author of my region – Karel Meštřík“. The main purpose of my work is to introduce this almost forgotten author.

I divided my thesis into three main parts. The first chapter maps author’s personal and professional life. In the second part I tried to analyse his three prose books. When I was examining the text I was focused on the topic, composition, language and setting and time. Final chapter focuses on Meštřík’s contribution to the Rakovník region.

SEZNAM LITERATURY**Literatura:**

Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejstříka.

MIČKA, Ladislav. *Kulturní tvář Rakovnicka. 2. díl, Hudba a zpěv. Zasloužilí veřejní a kulturní pracovníci. Písemnictví*. Rakovník: Okresní muzeum a galerie, 1979. 444 s.

JANOUSEK, Pavel. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945 II. (M-Ž)*. 2. vyd. Praha: Brána: Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR: Knižní klub, 1998. 791 s. ISBN 80-7176-940-1.

MEJSTRÍK, Karel. *Rakovnické povídačky*. Rakovník: Okresní muzeum a galerie, 1983. 54 s.

MEJSTRÍK, Karel. *Domov můj*. 1. vyd. Praha: Orbis, S. 1. 176 s.

MEJSTRÍK, Karel. *Diogenes a kočky*. S. 1.: Vlahour Publishers s podporou obce Skryje, 2018. 108 s.

MEJSTRÍK, Karel. *Smrt a les*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1959. 161 s.

MEJSTRÍK, Karel. *Těžké kročeje*. 1. vyd. Praha: Středočes. nakl. a knihkupectví, 1978. 127 s.

MEJSTRÍK, Karel. *Režná zem*. 1. vyd. Brno: Družstvo Moravského kola spisovatelů, 1947. 226 s.

MEJSTRÍK, Karel. *Jak jsem je potkal*. Rakovník: TJ Lokomotiva Rakovník, S. 1. 56 s.

Elektronické zdroje:

SMOLÁKOVÁ, Vlasta. Karel Mejstřík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31.prosinec 2006 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=808>

Slovník cizích slov [online]. © 2005-2019 [cit. 17.11.2018]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/frontispis-frontispice-frontyispis>

Národní památkový ústav: Křivoklát. Fürstenbergové [online]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné z: <https://www.hrad-krivoklat.cz/cs/o-hradu/vyznamne-osobnosti/furstenbergove>

Slovník nářečí českého jazyka [online]. © 2011-2015 [cit. 8.1.2018]. Dostupné z: <https://sncj.ujc.cas.cz/entry/9966>

Slovník cizích slov [online]. © 2005-2019 [cit. 1.3.2018]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/diogenes>

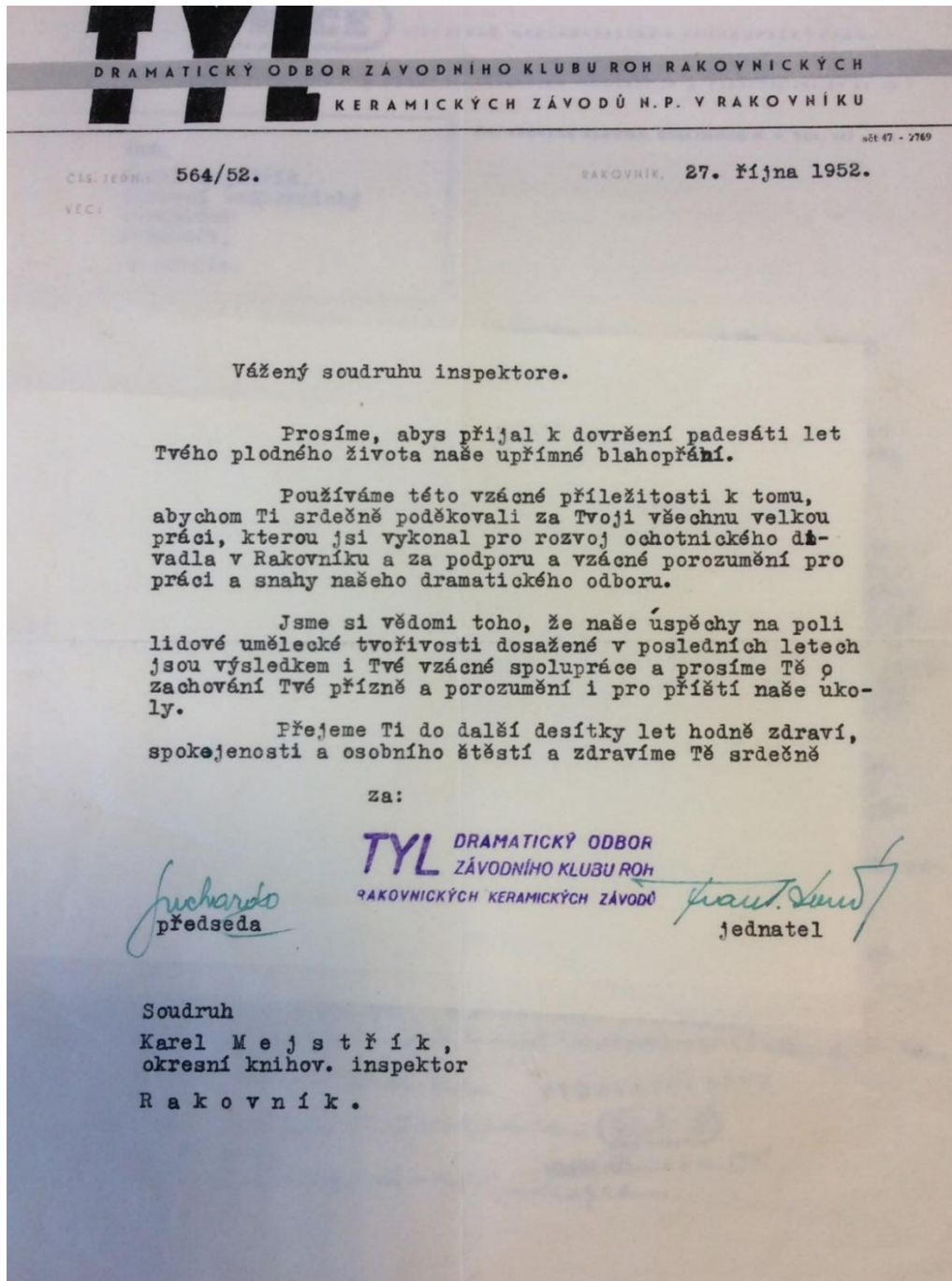
SEZNAM PŘÍLOH

- 1. Děkovný dopis k narozeninám Karla Mejstříka od dramatického odboru závodního klubu ROH**
- 2. Dopis k narozeninám psaný Karlem Mejstříkem**
- 3. Dopis od obdivovatele Mejstříka**
- 4. Portrét Karla Mejstříka**
- 5. Fotografie s Karlem Mesjtříkem**
- 6. Diogenes a kočky – pohledy Václava Matouška**
- 7. Informace k divadelní hře Tvrdá cesta**

PŘÍLOHY

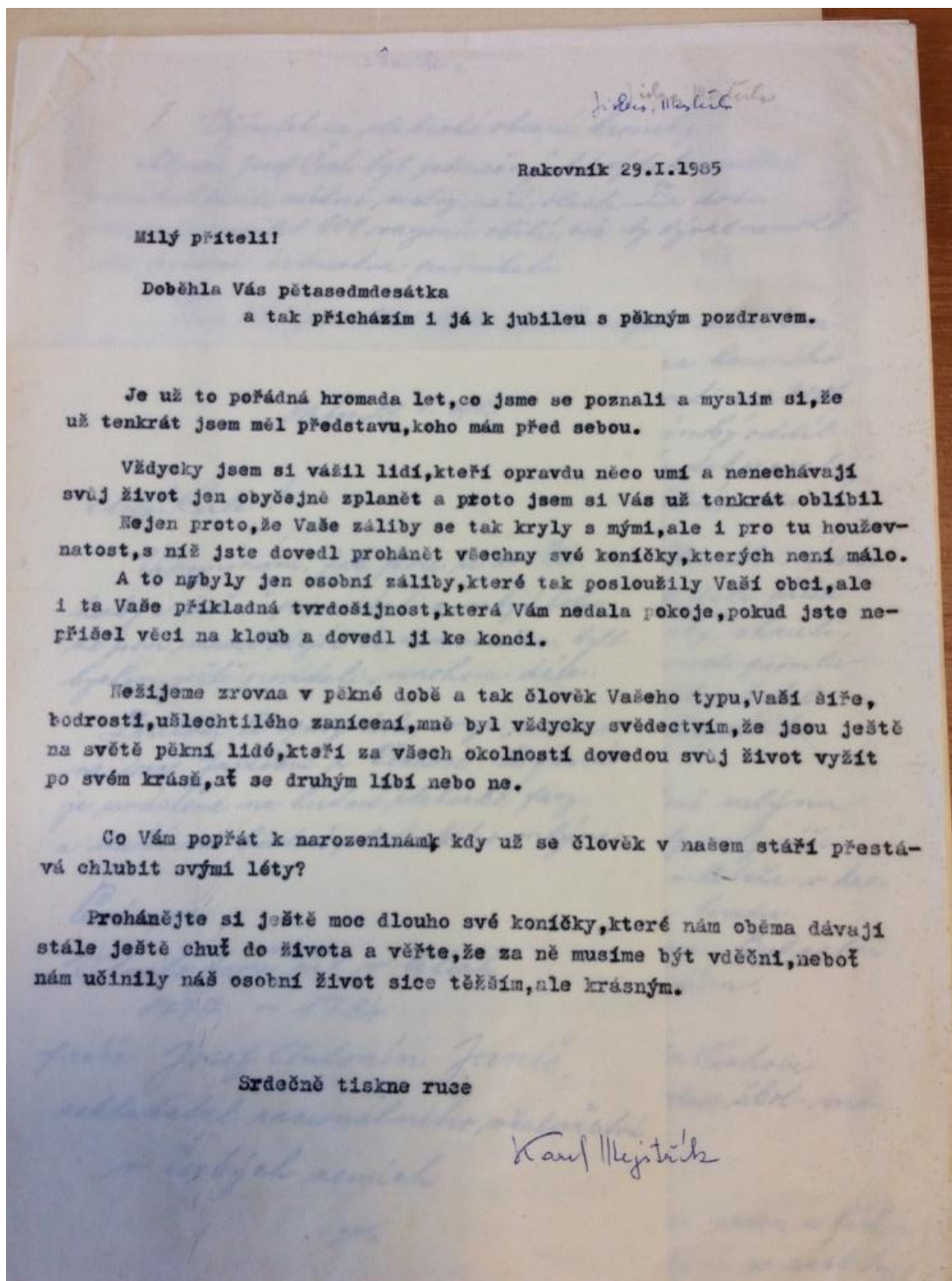
Příloha č. 1

Děkovný dopis k narozeninám Karla Mejstříka od dramatického odboru závodního klubu ROH¹

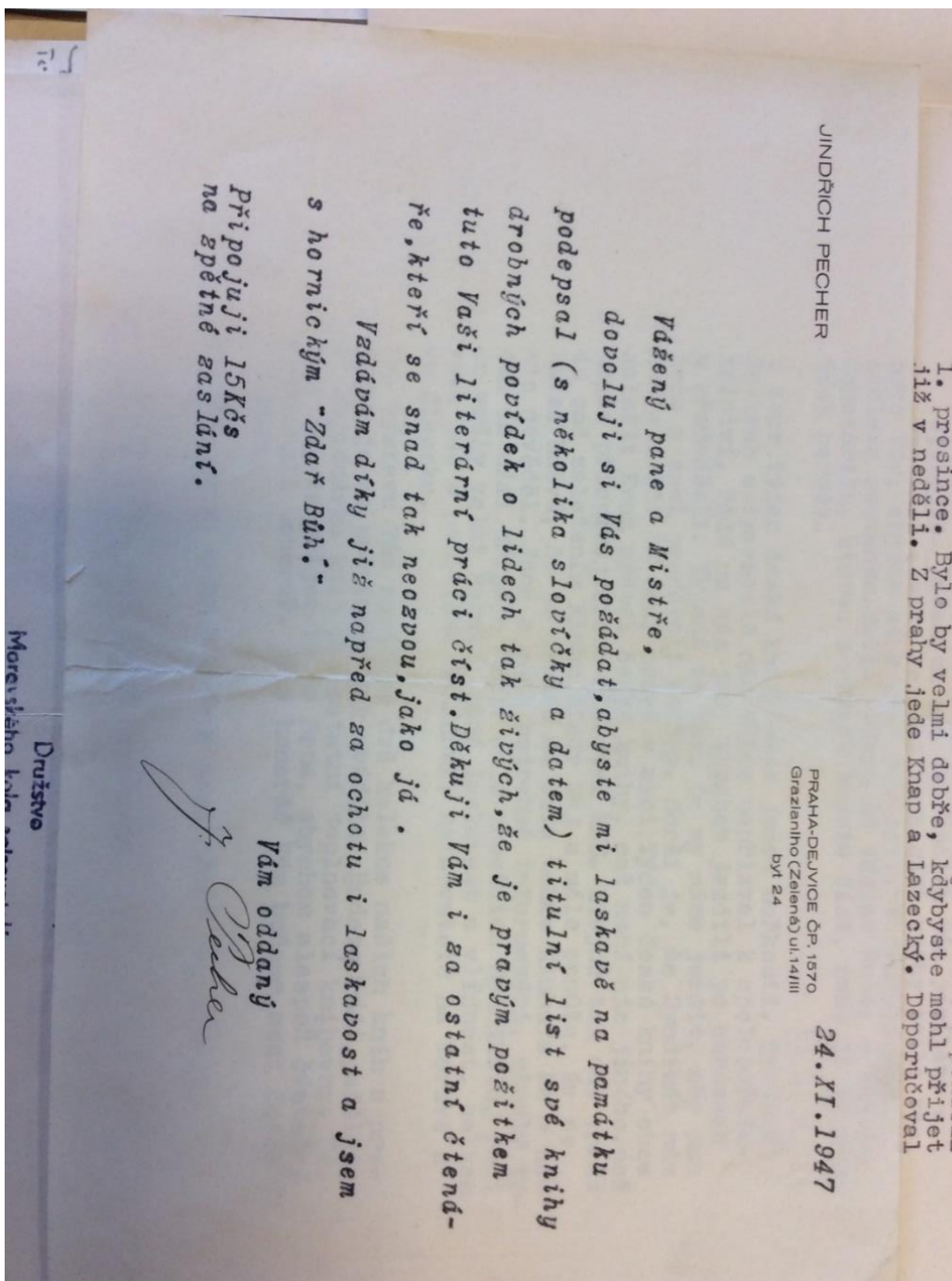
¹ Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejstříka, Korespondence 1939-1990.

Příloha č. 2

Dopis k narozeninám psaný Karlem Mejstříkem²

² Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejstříka, Korespondence 1939-1990.

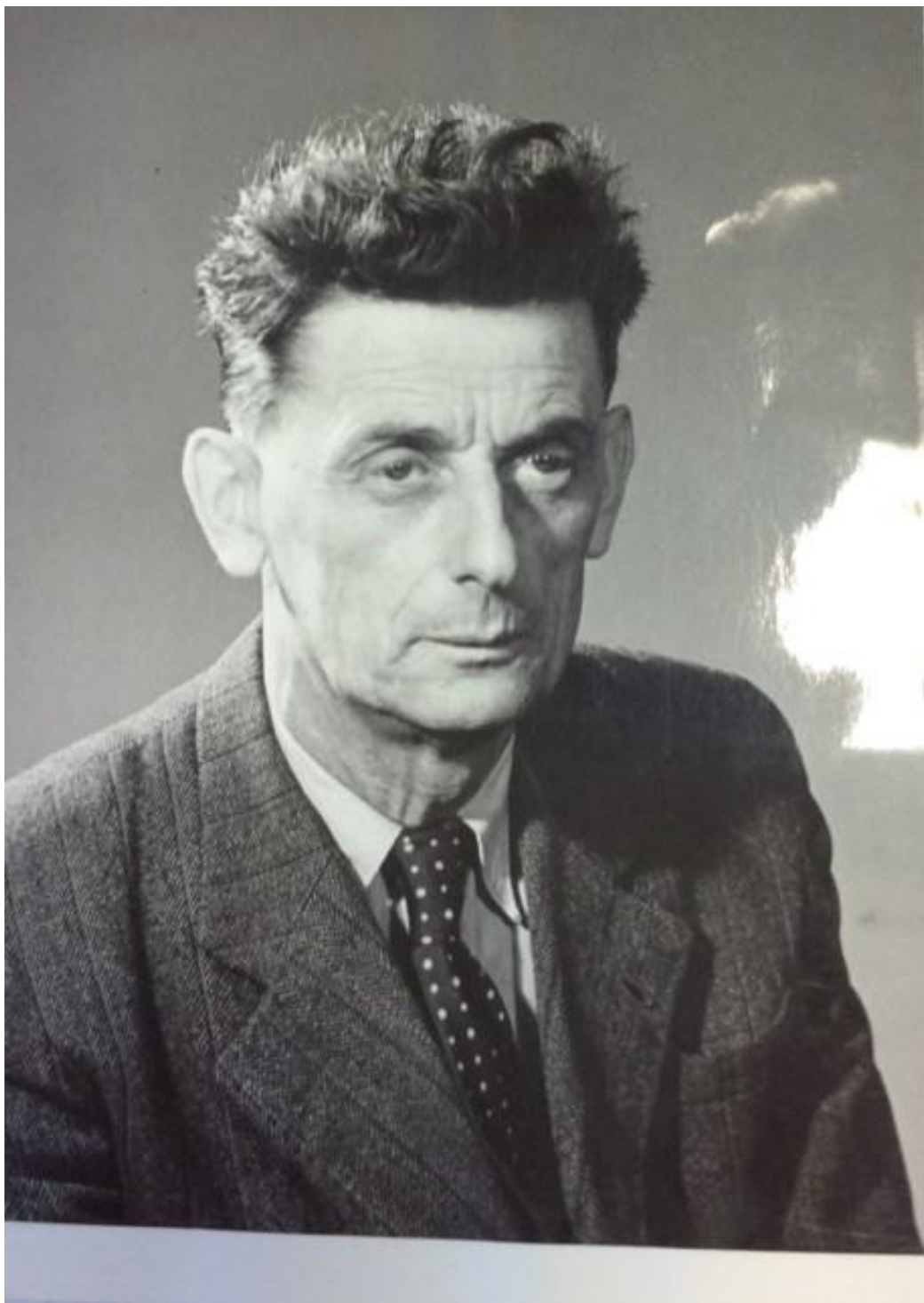
Příloha č. 3

Dopis od obdivovatele Mejštríka³

³ Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejštríka, Korespondence 1939-1990.

Příloha č. 4

Portrét Karla Mejstříka⁴

⁴ Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejstříka, Fotografie K. Mejstříka.

Příloh č. 5

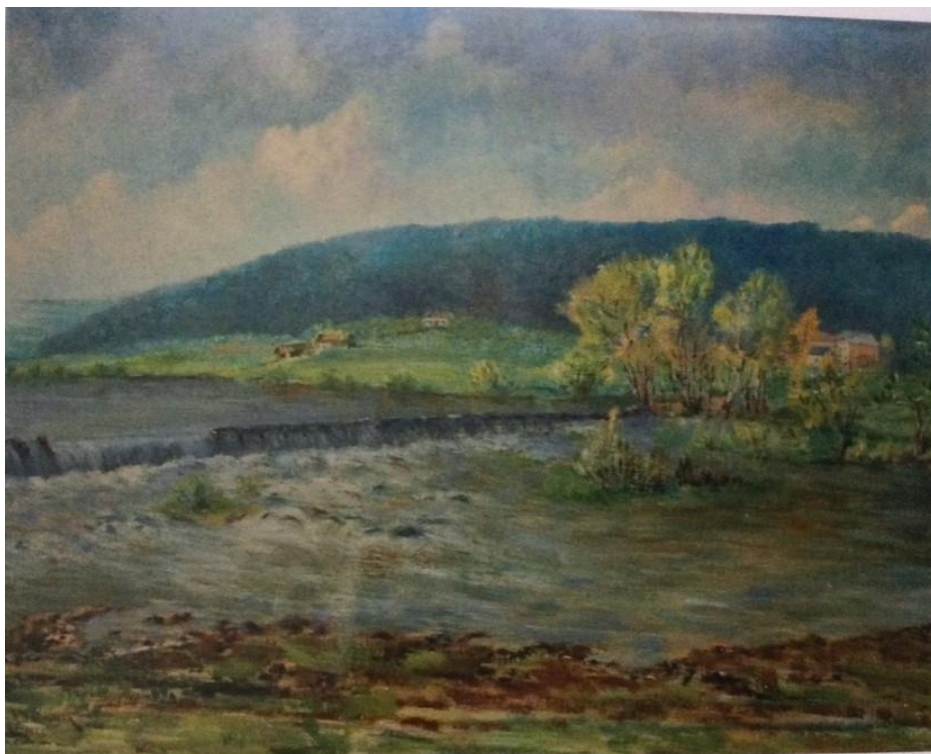
Fotografie s Karlem Mejstříkem⁵

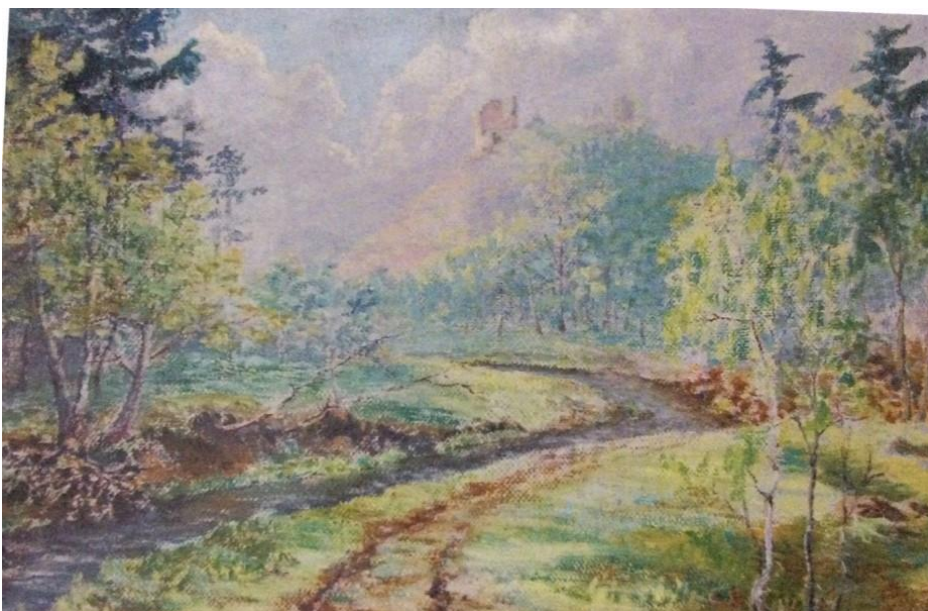
⁵ Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejstříka, Fotografie K. Mejstříka.

Příloha č. 6

a) *Šlovický jez a Čechův mlýn, 1935 (autor Václav Matoušek)*⁶

b) *Týřov z Oupoře, 1936 (autor Václav Matoušek)*⁷

⁶ Městská knihovna Rakovník.

⁷ Městská knihovna Rakovník.

Příloha č. 7

Informace k divadelní hře *Tvrdá cesta*⁸

DIVADELNÍ OCHOTNICKÁ JEDNOTA TYL V RAKOVNÍKU
 RAKOVNICKÁ PREMIERA.
 4. HRA V PŘEDPLACENÍ.
 V sobotu 16. dubna 1949 o 20. hodině premiéra, v neděli 17. dubna 1949
 o 16. hodině 1. repríza a o 20. hodině 2. repríza, v pondělí dne 18. dubna
 1949 o 20. hod. večerní 3. repríza pro ČSD.

KAREL MEJSTRÍK:

TVRdá CESTA

Hra ze života rakovnické vsi po
 první světové válce o 3 dějstvích.

Režie: Sláva Cón. Výprava: Ing. Jiří Vopršal.

Fojtík, starosta obce	J. Venkrbec
Zdenka, jeho dcera	S. Podolková
Jarmila, její přítelkyně	J. Ptáčková
Jula, hokynářka, poslice	I. Liebscherová
Nováková, švadlena	M. Ciprová
Vrzáň, učitel	E. Kalík
Zelenková, jeho bytná	M. Falbrová
Mrázková, selka	M. Hejnalová
Kotek, obuvník	J. Filip
Johan, kočář	V. Melč
Tulák	Sl. Cón
Četník	V. Suchan

Předprodej vstupenek v pokladně Tylova domu od 12. dubna vždy od 16. hod.
 Vstupné obvyklé. — Tylův dům.

Hra bude opakována pro venkovské účastníky v termínech oznámených přímo
 do příslušných obcí. Přihlášky obcí, které nejsou dosud zapojeny do návštěv-
 nické obce, přijímá K. Lukeš, pokl. jednoty Tyl v Okr. spoř. a zál. v Rakovníku.

Rakovnický Tyl se zapojuje do Jiráskovské akce připravované soutěžní hrou
 pro „Kruh vítězných souborů ÚMDOČ 1949“ dramatickou básní rakovnického
 autora Dr. F. Bělohávkova „OHNIVEC“, napsanou na motivy z románu Aloise
 Jiráskova: „Mezi proudy“, k uctění Mistra genia. - Premiéra hry koncem května.
Z a j i s t ě t e s i v s t u p e n k y .

Tisk Novotný Rakovník

⁸ Státní okresní archiv v Rakovníku, osobní fond Karla Mejstríka, Plakáty a pozvánky na hry 1949-1953.